

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIEŅYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

85 M. 18 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1971 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 26 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 30 C.

Dešimtmetis nuo poeto Juozo Tysliavos mirties

Edvardas Šulaitis

Minime dešimtmetį nuo poeto J. Tysliavos mirties. Taip, jau 10 metų neturime jį savo tarpe. Jis paliko mus nelauktai ir iškeliavo. Iškeliavo ir nesugrižo. O jo mums taip reikėjo. . .

Šiandien apie jį vėl intymiau galvojame. Prisimename jo pasitraukimą iš gyvųjų tarpo, apžvelgiame jo darbus, nuopelnus. Metai iš atminties išbraukia daug veidų ir vaizdų, bet negali ištrinti Tysliavos. Jis mums, kurie vienaip ar kitaip esame kartu ėję šio gyvenimo keliais, nemirs per amžius. Fizinė jo mirtis neatėmė jo iš mūsų: jis tik išėjo pailsėti į kitą pasaulį, kuriame nėra neapykantos, nėra keršto, kur nereikia rūpintis duonos kąsniu.

Šiandien Tysliava toli nuo mūsų. Toli savo fiziniiais palaukais, bet arti savo dvasia. Jo gyvenimiškos dulkės rado prieglobstį Rasų kapinėse, kurios priglaudė po svetimais šalimis klajojusį poetą. Jis nors amžinam poilsiui sugrižo į namus, kaip vaikai grįžta pas savo tėvus.

Aš praėjusią vasarą turėjau retą pasimatymą su poetu. Ten Rasų kapinėse, amžinojoje Lietuvos sostinėje. Aš turėjau su juo pasimatyti, nes likimas taip lėmė, jog paskutiniaisiais poeto gyvenimo metais buvome artimi prieteliai. Prieteliai todėl, kad mus rišo tos pačios problemos, tos pačios idėjos.

1961 m. vasarą Chicagoje mes praleidome nemažą laiką. Kalbėjome kaip išlaikyti Tysliavos "kūdikį" Vienybę ir kaip suartėti su tėvynėje pasilikusiais tautiečiais. Poeto žodžiai padarė gilią įtaką man. Jis kalbėjo kaip pranašas. Jis buvo tas, kuris ne tik man, bet ir kitiems atvėrė akis. Mes nusprendėme jog negalime užsisiklęsti nuo savo tautos, mes priėjome išvados, kad mes išsivijoje esame tik sausa šaka.

Tada buvo skaudu matyti, jog jautrios širdies poetas turi rūpintis dėl Vienybės likimo. dėl savo ir namiškių fizinio aprūpinimo. Jo atvejis mane paveikė, jo pavyzdys – patraukė. Kiek jo dvasioje buvo pasiaukojimo, kiek taurios lietuviškos ugnies.

Kitas greitai būtų nuėjęs tarnauti svetimiams dievams, kurie auksu žvangina, kurie gerbūviu vilioja. O jis ne – visą gyvenimą liko savo laikraščio egzistencijai dolerį medžiojusiu elgeta. Tačiau dvasioje buvo turtuolis, kokių nedaug mūsų tarpe esama.

* * * *

Lieposjanti žemės vėliava
Leidžiasi Ramiajam vandenynui gaudžiant.
Aš prašiau debesų, kad – paskolintų ašarų –
Aš atėjau apraudot savo mylimą draugą.

Toks Tysliavos ketureilis atgimė mano mintyse, bestovint prie jo kuklaus paminklo Rasų kapinėse. Ant paminklo kuklus užrašas: Poetas JUOZAS TYSLIAVA. 1902 XI 1 – 1961 XI 11.

Jis ten nenuobodžiauja: jo draugystėje daug dvasios milžinų: dr. J. Basanavičius, P. Vaičiūnas, B. Sruoga, M. K. Čiurlionis ir kt. Vieni arčiau, kiti – toliau, tačiau visi šioje didžiulėje poilsio vietoje, kuri yra jauki ir šilta, nes čia žmonės laidojami su pagarba ne taip kaip Chicagos Kazimierinėse.

Daug norėjosi su poetu tą dieną pakalbėti. Nors buvo vidurvasaris, tačiau oras buvo vėsokas ir lietingas. Atrodė,

JUOZAS TYSLIAVA, buvęs Vienybės redaktorius ir leidėjas, kurio mirties dešimtmetis suejo 5 m. lapkričio 11 d. Lapkričio 1 d. jis būtų sulaukęs 69 metų amžiaus.

kad dangus paskolino ašarų, apverkti poetą. Bet poetas buvo bejausmis ir bežadis. Tačiau vėjo gainiojamų medžių viršūnių muzikoje aš lyg išskaičiau poeto žodžius:

Aš paskutinis prūsų palikuonis, iškeliu rankas į dangų
Ir meldžiuosi. Nakties tyloj, girdžiu kažkas obliuoja
graba –
Mano kruvinoj gulbės giesmėj jau išgalasto kalavijo
ašmens žvanga.
Viešpatie, šią naktį mano širdis kaip žemė
dreba. . .

Dangus tąsyk ilgai verkė. Gal jis liejo ašaras paskutiniam prūsų palikuoniui, kuris dirbo ir mirė dėl savo tautos. Jis per anksti mirtinai nuvargino savo širdį išsivijų ir tėvynėje pasilikusiųjų labui.

* * * *

Tačiau poeto paminklas yra ne tik Rasų kapinėse. Kitas yra Brooklyne. Tai Vienybė. Ir šis paminklas yra labiau gyvenimiškas, labiau jautrus. Daug metų Vienybė buvo Tysliava ir Tysliava – Vienybė. Ir šiandien daug kas sieja Vienybę su poetu Tysliava, nežiūrint, kad laikraščio sunkų leidimo darba jau dešimtmetį neša jo našlė su sūnumi.

Iš tiesų Tysliava, nors ir ilsėdamasis ten toli, gali pasididžiuoti savo įpėdiniais, kurie tebetęsia jo darbus ir idėjas. Ypatingai šiomet, kuomet minime Vienybės 85 metų sukaktį, yra proga išlieti savo džiaugsmą, jog šis leidinys yra seniausias lietuvių spaudos dar gyvas paminklas pasaulyje.

Ir jeigu leisime šiam laikraščiui numirti, jeigu nepadėsime jam išsilaikyti, nusigręšime ir nuo poeto, kuris ir savo širdį laikraščiui paaukojo.

OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201.

VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Ann Vaivada and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis, Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Contributing Editors: Prane Lapiene, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. Editorial and Administrative Offices located at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Tel.: APplegate 7-7257.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Dabartis, tai galvosūkis, kurį istorija mums kiša ir kurio sąmoningas bei savo tautą mylįs lietuvis negali šaltai į šalį pastūmėti ir palikti be dėmesio.

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje atrodė, kad pasaulis gyvens pusiau skilęs - į Rytus ir Vakarus, arba į "socialistinį" ir "demokratinį" pasaulius. Gyvenimas, tačiau, vietoje nestovėjo, nes istorija nesulaikomas judėjimas, kaip ir ta upė, apie kurią Maironis sakė: "Nesulaikysi upės bėgimo". Šiandien socialistinis pasaulis nėra vieningo komunizmo uola, o Amerika jau nėra visagalinti demokratinio pasaulio vairuotoja, nevieninga su savo alijantais.

* * *

Nugalėjus Hitlerį, daugeliui lietuvių atrodė, kad ant kojų likę pasaulio milžinai, Amerika ir Tarybų Sąjunga, - susiims už krūtų, ir šis susikibimas sugrąžins Lietuvai ką pirmasis pasaulinis karas davė, o antrasis atėmė. Bet kuo giliau brendame į nežinomą ateitį, tuo labiau silpnėja viltis, kad taip gali įvykti. Tokiu būdu, tenka rimtai galvoti kaip pereinanuoju metu patriotingasis lietuvis privalėtų elgtis, kad neleistų laiko tuščiomis, kad nebūtų įvykių sugautas tartum į bučių, kad jo tauta lenktyne nepasiliktų užpakalyje. Lūpomis kalbėti senus poteries nerealu.

* * *

ALTO 31-masis suvažiavimas Chicagoje svarstė paaštrėjusius santykius su Bendruomene, kurios vadai siekia paleisti ALTą ir VLIKą į jau seniai prinokusią pensiją bei dirbti darbą, kurį dabar visi trys dirba, kaip pasakoje apie devynius vyrus, vieną gaidį piovusius. Nuspręsta laikytis suakmenėjimo, būtent, "ieškoti susitarimo bendram darbui", kas neįmanoma, nes gyvas su negyvu bendrai dirbti negali. Pajamų (Vasario 16 aukų) ALTas per metus turėjęs \$58,963, išlaidų (kelionėms) - \$68,217. . .

* * *

Jau ruošiamasi 1972 metais (birž. 24 d. - liepos 4 d.) Chicagoje suruošti Antrąjį pasaulio lietuvių jaunimo kongresą, ir liepos 9 - 16 Toronte, Kanadoj stovyklą, kurioms visuomenė prašoma sudėti nemažiau \$160,000 aukų. Kaip Pirmame, taip ir Antrame bus apsieita be Lietuvos jaunimo atstovų, nors tas jaunimas tautą neša į ateitį.

2

Girnakajis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

VIENYBĖS TEMOMIS

Ir iš kairės ir iš dešinės tenka nugirsti balsų, būk Vienybės reikalai esą blogi. Jau laukia ant aukštų stuobrių sutūpę krankliai. Ne tai, kad būtų finansiniai reikalai nekoki, (finansiniai reikalai retai kurio išelvių laikraščio geri). Sako, mes praradome gerą vardą.

Daugiau kaip per aštuoniasdešimt metų šis laikraštis išgyveno ir lietuvių tautinio atgimimo laikus, du pasaulinius karus, matė Lietuvos valstybės kūrėmsi, nepriklausomybę ir jos praradimą, pastangas vėl valstybę atstatyti. Šlame audringame gyvenime Vienybė niekad nebuvo vien pasyviu stebėtoju. Net ir dabartinis jos bendradarbis Stebėtojas iš tiesų nėra vien nuogų faktų pateikėjas.

Po antrojo pasaulinio karo mūsų tėvynę suspaudė baisiai didelės nelaimės. Bloga, kad į Vakarus pabėgusieji laiko atžvilgiu buvo labai trumpų distancijų bėgikai. Šie bėgikai gyveno greitai grįžimo viltimis ir net negalvojo, kad gal į tėvynę jau visiškai nesugrįš. Kai paaiškėjo, kad laukia ilgos klajonės, pasimetė. Dabar jau trečias dešimtmetis eina į pabaigą, bėgikai jau ne tik paseno, bet ir išelvių kapų skaičių vis didina, jau net norą ir viltį pametė į tėvynę grįžti, o vis tebelaukia greito bolševikų valstybės subyrėjimo. Bėgikai nepamasto apie to subyrėjimo realias galimybes ir pasaulio įvykių eigą visai ne jų pageidaujama kryptimi. Jie tik naiviai tiki ir laukia, nors jų pačių jau seniai niekur niekas ne laukia.

Mūsų Vienybė išelvių pirmoji susiorientavo, kad reikia išelvių popierius peržiūrėti ir vertybės pervertinti iš naujo. Nėra jokio reikalo dėtis su tais, kurie savo naktį jokios aušros nemato ir ryto sulaukti niekada nesulauks.

Laikai keičiasi. Gyvas judėjimas į tėvynę ir iš tėvynės. Didelis abejingumas pseudopolitinei veiklai vis auga, ką rodo, kad ir Vasario 16-sios proga vis didesnė parama Lietuvių Bendruomenei. Drauge su tuo išelvių dėmesys tėvynės ir tautos reikalams nemažėja. Tam tikra prasme ir tikslingai susitvarkius tautiniu atžvilgiu išelvių joje nėra pagrindo būti tik pesimistais.

Išelvių istorija be Vienybės - ne istorija

Prof. dr. Antanas Kučas parašė knygą pavadindamas "Amerikos lietuvių istorija". Ją išleido J. Kapočiaus leidykla Bostone. Pasipylė kritikai Ji išsiltejo net Drauge, Tėviškės Žiburiuose, Naujienose ir kituose laikraščiuose, išvada... Kučas turėjęs knygą pavadinti "Amerikos lietuvių katalikų kunigų istorija".

Į kritiką įsijungė profesoriai, istorikai Vincas Trumpa, dr. J. Jakštas ir kiti.

Trumpa pažymėjo, kad dr. Kučas lietuviuose besireiškusią laisvamanybę ir socializmą siekia sukarikatūrinti... Žinoma, istorikui tai nedera.

Nežiūrint kas ir ką bekalbėtų apie Amerikos lietuvių praeitį, negali apsieiti nepaminėjęs Vienybės, su kuria praeitis glaudžiai surišta, nes apie Vienybę per 85 metus lietuvių gyvenimas visą laiką sukasi.

Dr. Kučą atitaisydamas dr. J. Jakštas randa reikalingu dar paminėti, kad dr. J. Šliupo ir kun. Burbos santykiai atsinaujinę Amerikoje ir tęsėsi iki 1892 m. Jis sako:

"Jie abudu dirbo lietuviybės darbą vi-siškoje santarvėje. Bendradarbiavo savaitraštyje "Vienybė Lietuvninkų", kurį

Gyvenimas parodė, kad visuomenėje net ir nuotaikų keitimasis vis sukasi apie rūpesčius dėl tėvynės. Kur ir kokiais tautiniais klausimais bepasisakytum, šiandien vis susivedam į ryšius su tėvyne. Buvo eilė įvykių, kaip A. Šalčiaus veikla, žurnalo Darbas pabaiga, chidagiškių bendravimas su pažangiais. Varno lankymasis tėvynėje, Vilniaus universiteto rektoriaus Chicagoje sutikimas, krepšinininkų ekskursija, Lietuvos solistų koncertai ir t. t. Rezultatas: apie laisvintojiškus veiksmus kritiškai pasisakyti jau nelaikoma mirtina nuodėme. Lietuvos laisvės problemos šis judėjimas nepaveikė ir, atrodo, nepaveiks. Bet politinių mokytojų, kurie save sutapatino su Lietuva, o savo krutėjimą laikė be dėmės, jų kursas nukrito. Persenusi rutina keikiasi moderniškais keiksmažodžiais: bolševikais, komunistais, agentais, komunarais ir t. t. Net ir toks gilus patriotas, dešimtmečiais grūdintas lietuvių veikėja Bačiūnas neišvengė puolimų, jo pavyzdys rodo, kad reakcija gina tik save ir be jokių skrupulų.

Betgi čia turime reikalo su neplanuotu, spontanišku ir neorganizuotu išelvių susiorientavimu. Procesas dar tebeina, reakcija ginasi (tikriaus plūstasi).

Vienybė, jei ir žus, tai kaip fronto kareivis, skinanti kitiems kelius. Vienybė šiam reikalui yra atpirkimo ožys. Ji betgi netapo pažangiųjų Laisvės ir Vilnies sesute, kaip kai kas laukė. Bet nuo bendrų kalbų su pažangiais Vienybė neatsisakė. Iš kitos pusės, nors ir sunkiai gyvendama Vienybė išvengė plėškės to vežimo, kuriame susėdo trumpų distancijų bėgikai, ir kuri, templa pasimetusi spauda, ieškojimuos, suklyptuos ir neganduose nepraradome pagrindinės krypties: mes tebesame tautinis lietuvių laikraštis. Laikome, kad pačioje pirmoje vietoje lietuviui turi rūpėti savos tautos reikalai, o tik paskui visos kitos ideologijos, partijos ir kt. malonumai.

Juozo Tysliavos šeima ir giminė už Vienybę nusipelnė lietuvių pagarbos ir įvertinimo. Iš čia einančiom nuotai-kom prisimename per ankstyvų Juozo pasitraukimą iš gyvybių pasaulio.

ėmė redaguoti leidėjo J. Paukščio paskirtas redaktorius J. Andziulaitis (nuo 1890 m. kovo mėn.), paskutinis Aušros redaktorius ir Šliupo draugas. . .

Taigi, Vienybė tebetęsia Aušros laikraščio gaires ir jas per 85 metus puoselėja, vienydama visus lietuvius, nežiūrint kiek kās bemėgintų mūsų tautiečius skaldyti. . .

Kuria kalba leisti Lietuvos medicinos istoriją?

Tai svarsto beveik visų kolonijų lietuvių gydytojai. Mat, praeitą rudenį, New Yorke įvykusiame lietuvių gydytojų suvažiavime iškilusi kontroversija: ar leisti lietuviškai, ar angliškai. Atrodo, dauguma atelvių gydytojų pasisako leisti lietuviškai.

Vienybės nuomone, būtų geriau leisti angliškai, nes amerikiečiai gydytojai reikalingi, net prašo juos painformuoti apie lietuvių įnašą į mediciną. Be to, informuokime mūsų jaunimą apie lietuvių gydytojų nuopelnus. Savo istoriją senosius kartos gydytojai vistiek žino. Bet jei yra kontroversija, juk ją galima išleisti ir abiem kalbom - patenkinti ir vienus ir kitus.

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Pr. N. Savėnas Kanados Tėviškės Žiburiuose eilėje straipsnių pasakojo apie partizanų kovas Abelių-Rokiškio-Dusetų-Južintų apylinkėse. Laisva - jam tikėti ar ne, bet visai neįtikina jo žodžiai: "Anglai atskleidė savo archyvus iš II pasaulinio karo pradžios ir juose matyti, kad buvo manę kariauti su Sovietija. Todėl ir žinios (kurios kelta partizanams nuotaiką), kad gali išsikelti Pabaltijy, gauna šio tokio pagrindo. Deja, tuo metu turtingoji Amerika, vadovaujama prezidento Roosevelt'o, buvo įsitikinusi kitaip ir pradėjo (?) vidurio Europos išpardavimą (?) sovietiniams budeliams. Ji sulaužė Lincolno (?) ir Wilsono principus ir sudarė politinę situaciją, kad ir dabar negali atitaisyti."

Šiais žodžiais ir Pr. N. Savėnas sudarė tokią situaciją, kad lengviau patikėti Mikui Melagiui negu jam.

Tėvai jėzuitai Chicagoje stato Jaunimo Centrą, kuris, sakoma, kainuosias \$750.000, bet gali nusiristi ir prie milijono. Rašo: "Darbas neina reikiamu greičiu, nes paraližuoja pinigų stoka".

Tuo pačiu serga ir tėvų pranciškonų židinys Brooklyne. Kur tai Evangelijose sakoma: "Nekrauk žemės turtų".

Dėl Vokietijos kanclerio Brandto naujos sugyvenimo su Tarybų Sąjunga politikos J. Kairys iš Vokietijos mus taip apšviečia:

"Iš faktų (?) matyti, kad vakaru Vokietija vis labiau slenka į Maskvos globą, ir gali prilipti liepto galą, iš kurio kelia atgal nebus."

Tačiau, iš rusų istorijos matyti, kad rusai visais amžiais vokiečių labiau bijojo, negu vokiečiai rusų. Stalinas ėjo su Hitleriu bulvių kepti, o tas ėmė ir primaisė akmenukų...

Urugvajaus sostinėje Montevideo slapukai "revoliucionieriai" (vadinami "tupomariais") iš pasalų nužudė lietuvių policininką, Ildefonso Kazlauską, šešerių vaikų tėvą.

Paskelbta galutina apyskaita pernai įvykusios Kanados lietuvių 16-tosios dienos. Pajamų būta \$10,203.93, išlaidų \$7,891.70. Puse pelno (\$2,312.33) rengėjai įteikė Kanados Bendruomenėi.

Australijos valdiškoji statistika skelbia, 1966 m. tame sausžemyje gyveno 7,367 Lietuvoje gimusieji (1933 m. tebūta 235). Per dvidešimt du metus (1945 - 1967) į Australiją emigravo 10,164 lietuviais užsirašiusių.

Praėjusiu pusmečiu gimines Amerikoje ir Kanadoje lankė trys iš Lietuvos išleisti kunigai, opernai Ameriką lankė Aušros Vartų klebonas kun. Lidis, Aišku, lankymai turėjo ir politinio antspalvio, tik gal netokio, kokį į galvas įsikalė mūsų iki kaulo smegenų konservatyvūs nauj lietuviai.

Istorikas Daukantas įrodinėjo mūsų tautos vaišingumą, todėl ir šie svečiai buvo (kaip mūsų socialistų 1912 m. sutikti kunigai Tumas ir Olšauskas) gausiai vaišinami "garsiais komentarais, įtarinėjimais, kaltinimais, priekabivimais, įspėjimais, neskaitant užkampio pletkų."

Kanados lietuviai garbiniauatsižymėjo, surengdami gražias, viešas išleistuves kun. Diliui, klebonui šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje, kuri dabar globoja šv. Kazimiero palaikus ir kurios gražios bažnytinės procesijos padarė anuomet įspūdžio angliui geografiui, kai jas aprašė Vienybėje išspausdintame jo straipsnio vertime.

Al Gimantas klausia: "Kodėl sveti kunigą iš ten įtarinėti esant svetimu agentu, neištikimu savo pašaukimui?" Atsaką duoda prof. Vardys: sako, mūsų nauj lietuvuose esama "politizmo" ir net "šizofrenijos".

GENEROLAS RAŠTIKIS, buvęs Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės vadas, dabar gyvenęs Monterey, Cal., pamitėjo 75 metų amžiaus sukaktį.

Pensininku, rodos, Amerikos, ne Lietuvos piliečiu išėjęs K. Skirpa spaudoje kelia sumanymą "atveiksninti" 1941 m. Lietuvoje sudarytą prof. J. Ambrozevičiaus vyriausybę, kurios galva dedasi pats Skirpa, nors tuomet gyveno nacių Berlyne ir jų buvo neišleistas. Tikslas jo yra sudaryti vyriausybę "in exile". Žodžiu, dar atsirastų kitas veiksnys, greta ALTo, VLIKO, Bendruomenės, Lietuvos Laisvės komiteto ir kitų.

Pensininkams, sakoma, sveika užsilmti kokia nors "hobby".

Republikonų partija suorganizavo Tautybių tarybą, į kurią nuo ALTo atstovu įeina prof. J. Genys.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA MINI 30 METŲ SUKAKTĮ

Kanados Nepr. Lietuva mini savo 30 metų sukaktį. Tradiciją Kanados lietuviams leisti tautinės ir demokratinės krypties liberalinį laikraštį pasėjo Torontė tada gyvenęs buvęs Skotijos Išeivio redaktorius, Jonas Kružinaitis-Kružė, vėliau buvęs Vienybės redaktorium. Jis pradėjo Torontė leisti Kanados lietuvių. Vėliau tradicija perkelta į Montrealą, kur Vienybės bendradarbė, Marija Aukštaitė, įkūrė Nepr. Lietuvą, kurią perėmė naujieji. Ypatinai pasižymėjo buvęs Lietuvos Žinių redaktorius Jonas Kardelis, kad net laikraštis būdavo vadinamas "Kardelio", kaip Lietuva būdavo "Serno" o Vienybė - Širvydo.

Sukaktuvių kalboje poetas Nagys, kuris trumpai po Kardelio mirties Nepr. Lietuvą redagavo, iškėlė mūsų spaudos sunkumus. Sakė: "Išeivijos laikraščių redagavimas nėra nei pelningas nei lengvas darbas. Mūsų laikraščiai tol gyvens, kol bus kas juos skaito (ir pasišventusiai moką prenumeratas)."

Baigdamas, dar pridūrė: "Bendruokime su Lietuva nepataikaudami okupacijai, nes tikslas mūsų visų lietuvių vienas - išlaikyti Lietuvą gyvą!"

Su sukaktuvėmis vykęs Nepr. Lietuvos bendrovės suvažiavimas parodė, kad šerėninkų esama apie 50 su 617 šerų, turto \$25,000, o laikraštis kasmet duoda po \$800 nuostolio. Raporuota: "Kai kurie prenumeratoriai labai vėluoja atsilyginti. Tokių skola jau siekia tūkstančius."

Iš Vienybės puslapių nuo 1886 m.

1905 METAI

Nr. 4: Kankintinių Komitetas, nuo spalio mėn. 1903 m. iki lapkričio mėn. 1904 m. surinko \$1,001.53 aukų.

Kovo 1 d. pranešama, kad susitvėrus Lietuvos Socialistų Partijai Amerikoje su 18 kuopų, 243 nariais. Išrinktas komitetas: org. K. Rutkus; sekr. J. O. Širvydas; išd. dr. J. Šliupas.

"Aušros" dr-tė (moksleiviams šelpti) išrinko naują komitetą: pirm. dr. A. Graičiūnas; sekreto-

rius Sernas; išd. dr. Šliupas. Surinko \$1,684.22 išdui.

Vasario 9 d. Bostone pradėjo eiti laikraštis Keleivis, leidžiamas A. Zvingilo.

Nr. 15: apskaičiuojama, kad Amerikoje jau esama 400.000 lietuvių.

Gegužės 23 d. New Britain, Conn. įvyko SLA 20-tas seimas su 90 delegatų. Valdybon išrinkta: prez. J. Tareila; sekr. J. Zemantauskas; išd. K. Skritulskas. Išde turi \$16,471.06.

Užsimezgė karštos polemikos tarp Liet. Soc. Dem. Partijos atstovo J. L. ir Draugo organizacijos (Kapsuko) dėl Amerikoje renkamy aukų revoliucijai. Abi pusės tvirtina esančios geresnės revoliucijos šalininkės. Jie rado pasekėjų kurie laikraščiuose užvedė polemikas.

Nr. 17: Philadelphijoje pradėjo eiti socialistų laikraštis Kova, leidžiamas partijos ir redaguojamas J. O. Širvydo.

Gegužės 21 d. Newarke įvyko Liet. Soc. Partijos 1-mas seimas su 21 dalyviu.

Susidarė socialistų Revoliucijos Rėmimo Komitetas. Tarp centro ir šio komiteto užvirė kova. Netrukus Centralis iširo dėl nesantaikos už socialdemokratų ir demokratų.

Philadelphijoje pradėjo eiti juokų laikraštis Pleperis, leidžiamas T. Astramsko.

Rugpiūčio 20 d. Centralio Komiteto liekanos išsiuntė į Lietuvą \$700 aukų sekamai: L. S. D. Partijai \$225; Draugiečiams \$225; L. D. Partijai \$150. Atskiriams rev. Liet. \$100.

Revoliucijos Fonde (prie socialistų) iki rugp. mėn. įėjo \$1,139.58

Lapkričio mėn. Bostone pradėjo eiti mėnesinis laikraštis Valstaininkas.

Jungtinių Tautų korespondentų baliuje Hotel Biltmore, New Yorke, spaudos žmonės su delegatais. Nuotraukoje, prie vieno iš daugelio stalų, matome atstovą iš Tanzanijos, Juozą N. Tysliavą iš Vienybės su žmona Coral, Indonizijos atstovą, Tarybų S-gos delegatą Lietuvos užsienio ministro pavaduotoją Vytautą Zenkevičių, Joną Valaitį ir kitas spaudos atstoves.

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

LIETUVIAI PASAULYJE

HOT SPRINGS Arkansas, švelniaus oro ir ramaus gyvenimo kurortiniame karštųjų šaltinių miestelyje lietuvių iš visos Amerikos privažavo jau keli šimtai. Kai šauklami bendruomenės susirinkimai, dalyvauja apie 50 asmenų. Vietiniai galvoja net savo radijo programą įsisteigti. Lietuviai susirenka Bronės ir Herberto Martinių uželgoje, Southern Hotel Apts., 333 Quachita Avenue.

RACINE, WIS. lapkričio 7 Tarpautinėje maisto parodoje dalyvavo ir Lietuvių Moterų klubas su lietuviškais valgiais. Taip pat dalyvavo lietuvių "Bijūno" šokėjų grupė, vienintelė iš tautybių grupių, 2.000 publikai palinksminči. Savo kioską lietuviškos buvo papuošusios tautiniais ornamentais.

SAN FRANCISCO, CAL. dirbąs inžinierius Vytautas Šilupas pakauštinias pareigose. Jis dirba International Engineering Co., kurioje dabar eis Manadžerio pareigas Europai, Afrikai ir Artimųjų Rytų valstybėms. Tarnybiniais reikalais jau lankėsi 74 valstybėse.

ROCHESTER, N.Y. nuo lapkr. 21 vėl veikia lietuvių radijo programos sekmadieniais nuo 8 iki 8:30 ryto iš radijo stoties WVR - 100.5 FM bangomis. Aple mėnesį laiko programa nevelkė. Tuo metu mokyklos vedėjas B. Krokys redagavo, o bendruomenė išleidinėjo savaitinį "Rochesterio lietuvių bendruomenės žinių lapelį, kuriame buvoskelbiamos lietuvių gyvenimo aktualijos.

CLEVELAND, OHIO LIETUVIŲ šimtmečiui paminėti Juozo Stempužio vadovaujama Tėvynės Garsų radijo programa buvo surengusi dainų, šokių bei dramos vakarą. Dalyvavo artį 200 žmonių. Programoje - solistė Aldona Stempužienė, dramaturgas Kostas Ostrauskas, poetas Rimas Vėžys, poetė Vitalija Bogutaitė. Dėl ligos negalėjo į Clevelandą atvykti poetas Henrikas Nagys.

CLEVELANDE pas brolių viešėjo kun. Gediminas Sukys, Zarasų dekanas iš Lietuvos. Išleistuvėse į Lietuvą programai vadovavo Z. Obelinis. Kalbėjo A. Senbergienė, Vytautas Brazulius, kun. Žemaitis ir svetys. Meninėje programoje dainavo N. Braziulienė, Vargonais ją akompanavo P. Ambrazis. Pusantra šimto publika, su kun. Sukliu iš Lietuvos, sugiedojo Lietuvą, Brangi.

DR. HENRIKAS BRAZAITIS gyv. Cleveland, Ohio, šiomis dienomis minėjo savo 60 m. gyvenimo sukaktį ir 31 metus kai vedęs žmoną Tamarą. Turi dvi dukteris - Gražiną ir Kristiną. Yra PLB vicepirmininku.

GITA MERKEVIČIUTĖ iš New Haven, Conn. viena giliai susipratusių lietuvių, išvyko į Sorbonos universitetą Paryžiuje studijuoti prancūzų kalbą. Savo kalbose ji vis paminėdavo: "Lietuva turi ateiti, o tautos ateiti, kuria jos jaunimas!"

GINTARINIO KRANTO bendrovė susiorganizavo Rochester, N. Y. tikslu statyti lietuvių centro namus. V-ba: R. Bludnikas, Br. Krokys, Kęstutis Lapinas, Geraldas Talandis R. Tamošiūnas.

Prieš SLA Seimą, kuris įvyks birželio pabaigoje Miami Beach, Floridoje ir prieš Pildomosios Tarybos rinkimus bei kuopų valdybų metinius susirinkimus, SLA reikalais vadovybė lankėsi keliose didesnėse lietuvių kolonijose. Nuotraukoje Cleveland, Ohio SLA veikėjai: Alfonsas Braziulis, SLA prezidentas Povilas Dargis, SLA sekretorius Algirdas Budreckis, SLA viceprezidentas Aleksandras Chaplikas ir Vytautas Braziulis.

APDOVANOJIMAI IR PREMIJOS

Lietuvos spaudoje tenka pastebėti įvairių sričių darbininkus apdovanotus garbės raštais, pagyrimo lapais, ar kokiu medaliu. Man teko pastebėti vieną kolūkietę už stropų paršlūkų prižiūrėjimą tapus apdovanojama vilnone skarele.

Bet yra ir žymiai reikšmingesnių apdovanojimų, vadinamų premijomis.

Lietuvoje Respublikinė premija yra Lietuvos pati didžiausia, kurią gauna nusipelnę mokslininkai, gydytojai (už įvairius išradimus), aren. ir įvairių sričių menininkai.

Antra premija vadinama V. Kapsuko-Mickevičiaus premija, kuri skiriama menininkams, rašytojams, žurnalistams, kino ir televizijos darbuotojams.

Šias abi premijas žmonės gauna kartą per metus. Jos skiriamos už pereinusių metų darbus.

Be atskirų respublikų dar yra vadinamos Valstybinės premijos, į kurias gali patekti įvairių respublikų ir tautybių žmonės. Jos skiriamos už valstybinio masto išradimus bei didellius pasiekimus savo profesijose. Jas skiria Maskva. Su valstybinėmis ir Respublikinėmis premijomis dar skiriama ir pinigine dovana.

Šiemet Respublikinėmis premijomis apdovanoti devyni lietuviai. Jas gavo rašytojai: Jonas Avyžius už romaną "Sodybų tuštėjimo metas" 1970; V. Dautartas už vaikų literatūros kūrinius; meistriškumą vadovaujant filharmonijos kameriniam orkestrui, N. Petrullui už paminklo V. Leninui Kauno mieste sukūrimą; B. Žilytei už iliustracijas vaikų knygoms.

Respublikinėmis premijomis įvertinti ir architektai: A. ir V. Nasvyčiai, V. Čekanauskas už visuomeninių pastatų ir gyvenamųjų namų projektus, J. Kazlauskas, monografiją Lietuvos kalbos istorinė gramatika (šiam mokslininkui premija paskirta jam jau mirus), ir Juodpalytei, N. T. Kišūnienei, J. Rimantui, M. Ročkai ir A. Ulpiui už "Lietuvos TSR bibliografiją, A serija, 1547-1861 m."

Jei premija su pinigine suma duodama dviem ar grupei žmonių dirbančių tą patį darbą, ji skiriama pusiau arba į tiek dalių, kiek toje srityje buvo dirbančių žmonių.

Iš lietuvių pačią didžiausią premiją, vadinamą Valstybine, šiemet gavo G. Dauguvietytė ir jos bendradarbis žurn. K. Bagdonavičius. Jie abu buvo pakviesti į Maskvą į tam reikalui skirtą suvažiavimą, kur jie buvo pagerbti premijomis, diplomais ir 500. rb. Tai buvo jiems lyg ir padėka už Petraičių šeimos televizijos laidą, kuri populiari visoje Lietuvoje ir kaimyninėse respublikose.

PRANĖ LAPIENĖ

TRUMPAI

PROF. ALGIRDAS GREIMAS iš Paryžiaus, Lietuvos universiteto pakviestas, viešėjo Vilniuje. Skaitė paskaitas temomis: Lietuvių mitologija ir bendrosios semantikos problemos. Mokslų akademijoje ir universiteto bibliotekoje pasirinko savo veikalams medžiagos. Lankėsi Kaune, Trakuose, o vėliau skaitė keletą paskaitų ir Maskvos universitete.

J. MORKŪNAS iš Walburg, Saskatchewan, Kanados išelvisijos spaudai parašė atsisveikinimą, kurį taiko ir draugams, pažymėdamas, kad "mane traukia pas savuosius į Lietuvą, kur esu pasiryžęs bent savo kaulus parvežti į gimtąjį kraštą". . .

ONTARIO PROVINCIJOJ, Kanadoje viduriniuose mokyklose buvo dėstomos naujosios ir dvisenosios kalbos. Dabar bus galima dėstyti dar viena naujoji ar klasikinė kalba, jei atsiras susidomėjusių mokinių. Yra progų susilaukti ir lietuvių kalbos Ontario mokyklose.

MASKVOJE vykstančioje parodoje išstatyta lietuvių dailininkų 13 gobolenų. Dalyvauja dailininkai: D. Kvietkevičiūtė, Z. Vogelienė-Kalpokovaitė, M. Žuklienė, R. Jasudytė, J. Balčikonis, N. Razmienė.

Ekskursijos į Lietuvą

1972 m.

Walter Rask-Rasčiauskas jau 11 metų organizuoja grupes į Lietuvą ir jo rengtos ekskursijos vyksta sklandžiai ir tvarkingai. Šią vasarą American Travel Service Bureau vežė 6 grupes į Lietuvą. Dėl vėlyvo užsiregistravimo ne visus galėjome prijungti, nes trūko vietų. Norėdami patenkinti didesnę skaičių lietuvių 1972 metais, turime užplanavę net 10 ekskursijų. Galėsite pasirinkti patogiausią išvykimo datą, kuri geriausiai atitiks Jūsų atostogų laikui. Ekskursijos bus nuo 17 iki 21 dienų. Bus galima prisijungti Chicagoje, o ne, New ke ar Montrealyje.

Planuokite iš anksto, registruokites jau dabar.

INFORMACIJŲ KREIPKITĖS:

American Travel Service Bureau

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60643

WALTER RASK, PRESIDENT

TELEPHONE 238-9787

Taip pat sudarome išskietimus giminių apsilankymu Amerikoje; suteikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus; parūpiname bilietus ir reikalingas visas.

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

Dail. Vytautas Kasiulis Chicagoje

Dail. Vytautas Kasiulis, pirmaujantis lietuvis dailininkas išeivijoje, iš Paryžiaus atsivežė 43 kūrinius, kurie buvo išstatyti Čiurlionio galerijoje lapkričio 13 - 21 dienomis.

Šio dailininko atvykimas su paroda Chicagon čia sukėlė didžiulį susidomėjimą ir atidaryman sugužėjo net 500 žmonių, kurie turėjo laukti eilėje, norint patekti į salę.

V. Čiurlionyte-Karūzienė ir Vytautas Kasiulis susitikimo metu Čiurlionio galerijoje Chicagoje.

V. Čiurlionytė-Karūzienė yra Kauno Čiurlionio galerijos direktorė.

E. Šulaičio nuotr.

Plačiau apie dailininką Kasiulį parodos atidarymo metu kalbėjo dail. V. Balukienė. Taip pat čia sveikinimo kalbas pasakė amerikiečių tarpe plačiai besireiškiantis dail. E. Walaitis, kuris yra Čičago Tribune meno srities vedėjas. Lankytojus maloniai nuteikė viešnios iš Kauno - V. Čiurlionytės-Karūzienės sveikinimo žodis Kasiuliui.

V. Karūzienė, yra Kauno Čiurlionio galerijos direktorė, Chicagoje lankėsi pas savo sūnų. Viešnią čia pristatė Čičagos Čiurlionio galerijos globos

komiteto pirm. kun. J. Borevičius, kuris irgi sveikino dail. Kasiulį.

Lankytojai žavėjosi dail. Kasiullo kūrniais, kurie gerokai skiriasi nuo kitų lietuvių dailininkų paveikslų savo technika ir nuotaika.

Apie savo techniką regul pakalba pats dailininkas Kasiulis. Panaudojo jo pasisakymą:

"Aš, kaip tapytojas, pasirinkau tokią techniką, kuria, mano manymu, geriausiai ir laisviausiai galėčiau išreikšti spalvų ir formų kompoziciją. Atvirai kalbant, tą techniką aš ir Jūs visi turėjome dar mokyklos suole sėdėdami. Kiekvienas mūsų yra bandęs kita puse pieštuko atspausti litą ar centą, pakištą po popieriumi. Vytis išėdavo juoda, o tarpai spalvoti. Visą laiką Lietuvoje būdamas, galvoju, kad, kai pateksiu į Paryžių, tai iš to padarysiu 'savo silių'. Keistis negaliu, nes gyvenimas per trumpas ir šia technika, nors ją jau vartoju seniai, galėčiau privesti prie tobulumo."

(eš.)

Dail. Vytauto Kasiulio parodoje Chicagoje atsilanke ir žymiojo menininko V. K. Čiurlionio sesuo Valerija Čiurlionyte-Karūzienė, taip pas pasveikinusi V. Kasiulį. Kaune gyvenanti V. Karūzienė Chicagoje vieši pas savo sūnų.

E. Šulaičio nuotr.

Pagerbė žuvusius už Lietuvos laisvę

PAGERBIA ŽUVUSIUS. - Čičagos savanoriai-kūrėjai, būvę Lietuvos kariai ir svečiai klausosi K. Petrausko per žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimą Balzėko muziejuje, Čičagoje, lapkričio 14 d. Petrauskas yra šio muziejaus kuratorius ir pats savanoris - kūrėjas.

V. Zalatoriaus nuotraukos

JAUNIMAS DAINUOJA. - Juozo Kreivėno mažieji choristai traukia maršą per minėjamą žuvusiems už Lietuvos laisvę pagerbti Balzėko lietuvių kultūros muziejuje, Čičagoje, lapkričio 14 dieną.

ADVOKATO STEPONO BRIEDŽIO SUKAKTIS

SALOMĖJA NARKELIŪNAITĖ

Lietuvis advokatas, kuriam sumanius atsirado Kersteno komitetas, šiemet spalio 29 d. paminėjo savo teisinės praktikos 45-erių metų sukaktį.

Tai brooklynietis Steponas Briedis, Jr., Amerikos lietuviams žinomas teisininkas ir visuomenininkas. 1926 m. jis pradėjo advokato darbą, kurį ir ligšiol tebetęsia.

KERSTENO KOMITETAS

Kai 1952 m. JAV Kongresas sudarė specialų komitetą tyrinėti Katyno nusikaltimams, adv. Briedžiui toptelėjo mintis, kad būtų naudinga, jei panašus komitetas būtų sudarytas ir Lietuvos įjungimui į Tarybų Sąjungą tyrinėti. Pradžioje jis apie tai pasikalbėjo su lietuviams veikėjais New York'e ir parašė tuometiniam ALTO sekretoriui dr. Pijui Griagaičiui. ALTO rūpesčiu sumanytas surado kelią pas Wisconsinso kongresmaną Charles J. Kersten, kuris 1953 m. įnešė rezoliuciją ir ją pravedė Kongrese. Kongresmanas Kersten buvo to komiteto pirmininku, o komitetas vadinosi Select Committee to Investigate the "Incorporation" of the Baltic States into the USSR.

Komiteto tyrimai ir jų išvados išleistos net keliuose tomuose. Tai buvo pats pirmasis atvejis Amerikos istorijoje, kad Kongresas būtų ėmęs nagrinėti Lietuvos reikalą, tuo Lietuvos laisvės bylai suteikdamas oficialaus svarbumo ir dėmesio. Tai turėjo didelės reikšmės laisvinimo veiksniams tiek pačioje Amerikoje, tiek užsieniuose. Kai kurie Amerikos lietuvių veiklos vertintojai Kersteno komiteto tyrimėjimus priskiria prie pačių svarbiausių ALTO darbų.

Adv. Briedis dabar tai prisimena kaip vieną įdomesnių faktų iš savo praeities veiklos, kuri beveik išimtinai surišta su lietuviams ir jų reikalais. Kai jo dėmesys buvo atkreiptas į tai, jog Liet. Enciklopedijoje rašoma, kad jis "atgaivinęs" Deventrenės pasiūlymą panašiai Kongreso investicijai, adv. Briedis pareiškė, kad "nieko panašaus".

ĮSIKŪRĖ LIETUVIŲ CENTRE

1922 m. baigęs New York Law School, kurį laiką dirbęs prie kitų advokatų, Briedis buvo prisiskaidintas 1926 m. spalio 29 d. New Yorko Vyr. Teismo Appellate Division. Teisinę praktiką jis pradėjo, įkūręs savo raštinę pačiame lietuvių centre - Brooklyno Williamsburghe - kur tuo metu buvo dvi lietuviškų laikraščių redakcijos, dvi lietuviškos parapijos, ir bendrai visas rajonas - tįrstai lietuvių apgyventas. Jaunas advokatas gerai pažinojo lietuvius, žinojo jų rūpesčius ir jautė, kad savo teisine pagalba jis gali būti jiems naudingesnis, nei koks svetimautis. Jisai visa širdimi troško lietuviams padėti ir pats dalyvavo jų tautinių ir kultūrinių organizacijų veikloje. Tai buvo nelyginant jo tėvo lietuviškos tradicijos tęsinys - darbuotis lietuvių tarpe.

Adv. Briedis gerai prisimena, kaip, jam dar mažam esant, iš Lietuvos atvykusieji žmonės klausdavo: "Kur gyvena dėdė Briedis?"

ADVOKATAS STEPONAS BRIEDIS

Jo tėvas Brooklyne turėjo siuvelyklą, kurioje dirbo daug lietuvių. Naujai atvykusiuosius jis mokydavo siūti, prosinti. Tad, nors adv. Briedžiui pačiam ir neteko siuvėjo darbo dirbti, jis gerai pažįsta Brooklyno kriaučius. Jų tarpe populiarus, kaip populiarus buvo ir jo tėvas.

TARP LIETUVIŲ IR LENKŲ

Steponas Briedis gimęs Brooklyne. Jo tėvas, taip pat Steponas, kilęs iš Skiemonių, jaunas atvykęs į Ameriką. Motina yra nuo Ašmenos, augusi lenkiškoje dvasioje, tad šeimoje buvokalba ma abiem kalbom - lietuviškai ir lenkiškai. Tėvas mirė 1937 m., motina dabar jau eina 96-uosius metus. Pas ją sūnus ir tebegyvena. Be Stepono, šeimoje dar buvo keturios seserys.

Iš šeimos paėmęs pagrindus, adv. Briedis kalba ir lietuviškai ir lenkiškai. Tai jam yra daug padėję jo teisinėje praktikoje, nes didžiama lietuvių ir lenkų taisy laikais mažai temokėjo angliškai.

- Adv. Briedžio veikla stėjasis daugeliu lietuviškų organizacijų, kurių jis buvo nariu, teisiniu patarėju ar net steigėju. Daug jų

jau nebeveikia, bet daug dar tebėra. Bendrai - adv. Briedžio veikla apima Amerikos lietuvių gyvenimo gerą pusšimtį.

Adv. Briedis ilgiausiai priklausė Amerikos Lietuvių pliečių klubams Brooklyne ir Maspeth. Jis ten darbavosi kaip narys ir kaip teisinis patarėjas - padėjo statyti namus, tvarkė dokumentus. Brooklyno klubas likvidavosi, bet Maspetho stipriai laikosi.

Dariaus ir Girėno Paminklo statymo komitete adv. Briedis dalyvauja nuo pat jo įsikūrimo. Komiteto pavestas, adv. Briedis savo laiku išrūpino, kad ta vieta, kur Brooklyne pastatytas lakūnams paminklas, būtų oficialiai pavadinta "Lituanica Square".

Ilgus metus adv. Briedžiui teko dirbti su Liet. Atletų klubu ir jo paties įkurtu Maspetho liet. namų savininkų klubu. Nors abu tie klubai senokai užsidarę, bet adv. Briedis gyvai prisimena jų veiklą.

Jam ilgas valandas prisėdavo praleisti su maspetiečiais, aiškinant jiems įvairius klausimus. Pasitaikydavo ir kuriozų. Štai kaip adv. Briedis prisimena:

KURIOZAS MASPETHE

- Vienas maspetietis rodoman sykį sąskaitą ir sako: "Štai sąskaita, kurioje parašyta, kad pinigai eina už Borden Avenue ir Public Park pagerinimą. Pasakyk man, Briedi, kur yra tas parkas. O gal gali apie jį sužinoti?"

Susidomėjo adv. Briedis ir patyrė, kad vadinamasis parkas, tai trikampio formos gatvių sankryža 18 X 17 X 15 pėdų pločio. Ir už to "parko" išlaikymą ir "tobulinimą" iš gyventojų ėmė mokesčius! Kadangi kitoje gatvės pusėje buvo kapinės, kurios, kaip žinia, nėra apmokestinamos, tai mokesčius dėjo gyventojams, kurių dauguma sudarė prel. J. Balkūno parapičiai.

Adv. Briedžio rūpesčiu apie "parką" parašė Ridgewoode laikraštis "Advocate", o vietos politikieriams iš gėdos nebuvo kur dingti - ir turėjo parką įkurti. Ir adv. Briedis buvo vienas

pirmųjų kaibėtojų to parko atidarymo iškilmėse. Dabar, tiesa, tik dalis to parko yra išlikusi, nes kita dalimi eina Long Island-Queens Expressway.

ATSTOVAUJA SOC. DEMOKRATUS

Priklausydama liet. socialdemokratų organizacijoms, adv. Briedis yra jas atstovavęs ALTe, BALFe ir kt., su ALTo delegacija lankęsis Baltuosiuose Rūmuose prezidentų Eisenhowerio ir Kennedy laikais. Šiuo metu nemaža laiko tebeskiria LDD 7 kuopai, kurios jis ilgametis valdybos narys; socialdemokratų Literatūros Fonde jis yra įždininku.

SLA organizacijai jis priklausė nuo 1946 m., per 10 metų pirmininkauja jo 38-ai kuopai, apie 18 metų vadovavo 5-ai SLA apskrėčiai, nuo 1956 m. tebėra SLA Pildomosios Tarybos izdo globėjas. Tam postui jis ryžtasi kandidatuoti ir ateinančiais rinkimais.

Visada jaunatviškai nusiteikęs, adv. Briedis savo bičiuliams, kai šiemet minėjo jo 71-ąjį gimtadienį, kalbėjo: "Žmogus esi tiek jaunas, kiek jautiesi".

LE PRESSE, didžiausio prancūzų kalba Amerikoje leidžiamo laikraščio leidėjai laikraštį leisti sustabdė. Vienas leidėjų pareiškė: "Kol iš unijos vadų galvų išgaruos mintis, kad laikraščiai gyvena iš pelno... ir kol reikalaus darbininkams pakelti algas, ko neišsigalime, to užsidarinės laikraščiai, o su jais ir nyks laikraštinkams bei spaustuvininkams darbai".

UNITED NATIONS Kinijos delegaciją per 5 valandas sveikino 56 valstybių delegacijos, kai jos atstovai pareiškė, kad kiekviena valstybė turi teisę laisvai apsispręsti. Jis puolė JAV, kad jos iš Azijos savo karines jėgas išvežtų. Taiwan esanti nedalijamos Kinijos dalis, ją "išvaduosiant" Kinijos laudies respublika.

Advokatas Steponas Briedis savo draugų pageriamas sukakties proga. Sėdi (iš k.) Zaveckas, Jakaitis, Zaveckienė, Bručienė, Spūdienė, Spūdis, adv. S. Briedis, Šateikiene. Stovi: Čiapas, Vosilkienė, Kraus, Mačionis, Akelienė, Žaliaduonis, Gurklis ir Šateika.

S. Narkeliūnaitės nuotrauka

Dailininkės Onos Dokalskaitės - Paškevičienės paroda

JONAS KIZNIS

Onos Dokalskaitės-Paškevičienės tapybos paroda spalio 30-31 d. Pranciškonų namuose, 361 Highland Blvd., lietuvių visuomenės teigiamai įvertinta. Iš 50 parodos paveikslų apie trečdalis buvo parduota. Parodos publikoje girdėjosi pastabos, kokia dailininkė esanti skirtinga nuo buvusių prieš ją parodų, kokia ji įvairi ir šilta. Tai sako, kad Ona Dokalskaitė (taip dailininkė pasirašo ant paveikslų) nėra atitrūkusi nuo gyvosios aplinkos. Patikslinimui galima pridėti - neatitrūkusi nuo lietuviškos aplinkos arba jai giminingos. Tarp jos ir visuomenės nėra prarajos, kokia dažnai atsiveria avangardiam modernistam, kai jų darbuose atsiskleidžia kintančios tikrovės nauji aspektai, suvokti ir išreikšti individualiu stilium.

Dailininko pasaulėjauta lemia jo tematiką ir formą. Dabarties įvairių tikslų dailės sąjūdžiai verda aitrai kritika įsisenėjusių socialinių ar kultūrinių vertybių, virtusių nusidėvėjusiais konvencionalumais tikrovės kitimo eigoje. Tai pravartu prisiminti, kalbant apie dailininkų darbus, šiuo atveju - apie Onos Dokalskaitės parodą.

Apkaltant dailininko kompozicijas visuomet galimas dvejojas vertinimas: tuo kriterijum, kurį teikia pats dailininkas savo kūryba, ar remtis avangardinių dailės sąjūdžių deklaruota doktrina, formuluotom pažūrom į dailės prigimtį, jos paskirtį ar prasmę. Tačiau nepamirština, kad įvairūs meno pasaulio sąjūdžiai ateina ir praeina. Bet iš jų tie yra tiek vertingi, kiek jie lemia meno pasaulio absoliutų kitimą, varomą visų meno šakų konspiratorių, taigi ir dailės kūrėjų.

Moderni dailė, pradėta impresionistų, be atvangos keičia kryptis ir stilius. Nuolatinis bangavimas vyksta tarp figurinio ir abstraktaus meno. Tos kūrybinės dinamikos esminį tikslą taikliai nusakė šveicaras Paulius Klee: Dailė neatkuria, kas yra matoma, ji padaro matomą. Kitais žodžiais tariant, ši frazė teigia, kad dailininko tikslas nėra imitavimas aplinkos kūrėjų ar reiškinių; jo tikslas taipgi nėra parodyti kūrinių formą; jo tikslas yra parodyti ji matomą. Tai reiškia nepalijaujantį ieškojimą.

Pravartu pratęsti digresiją, prabėgom apžvelgiant, kas vyksta už mūsų dailės parodų plačiame pasaulyje.

MENO KŪRINYS TURI BŪTI SUVOKTAS INTELEKTUALIAI

Moderniajai dalei būdinga veržimasis iš lokalinio ktauto į visuotinai žmonišką buitį. Ši humanistinė tendencija išsakoma skirtingai dabarties įvairiuose meno sąjūdžių manifestuose. Apie ją kalba ir tokie teigiamai: Dailės tikslas yra sukurti universalią kalbą. Dominavimas individualizmo ir lokalinės dvasios visuomet buvo didžiausios kliūtys universaliai menui. Nurodomi ir metodai, kaip siekti universalumo. Meno kūrinys turi būti suvoktas intelektualiai prieš jo realizavimą. Jis neprivalo įgyti jokių gamtos, jutminių (jutiminių) ar emocijų formos elementų. Technika turi būti mechaninė, t. y. tiksli, anti-impresionistinė.

Visa tai, kas tradicinėje dailėje buvo branginama ir vertinama, naujoji estetika atmeta. Štai kas sakoma dėl turinio: Emocijos, nuotaika, jausmai niekad nepadėjo dalei tobulėti. Vienintelė mintis, neabejotinai greitesnė už šviesą, KURIA. Lyriškumas, dramatismas, simbolizmas, pasamonė, svajonės ir įkvėpimas tėra kūrybinės minties nevykę pakaitalai. Visa, kas nėra minties sukurta, tėra

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

niekas kitas tik barokas, fovizmas, animalizmas, sentimentalizmas ir bejėgiškumobarokinė išpažintis - fantazija. Gi era, kuri prasideda, yra tikrumo ar net tobulumo era. Kiekvienas dalykas yra matuojamas, net dvasia su savo 199 matavimais. Šios eros tapytojai matuoja ir galvoja. Tapyba yra priemonė, kuria mintis realizuojama reginiu. Kiekvienas paveikslas yra spalva-mintis. Konstrukcija visiškai skiriasi nuo sutvarkymo (dekoracijos) ir nuo kompozicijos pagal skonį. Daugumą dailininkų dirba kaip pyragaičių ar suknelių gamintojai. Reikia dirbti su matematikos ir mokslo daviniais - su intelektualiniais elementais. Meno kūrinys taip suvoktas realizuoja aiškumą - tyrumą, bazę naujos kultūros.

Šią ekskursiją už lietuviško geto aptrunjusių sienų spyrė padaryti abejonė, ar mes esame nutolę nuo daugelio kitų globalinės apimties vyksmų, kurie lemia naujos epochos gyvenimą.

Grijūkime į parodą, apie kurią pradėjome kalbėti. Kas gi yra tas matas, kurį pateikia dailininkas savo kūryba? Kai forma tiek integruoja-suaktyvina turinį, kad ji pati tampa turiniu, tada turime tą laimingą atvejį - turinio formos integraciją. Ta kūrinio elementų integruota-organiška visuma ir galėtų būti vertinimo kriterijus, paties dailininko sukurtas.

ONOS DOKALS-KAITĖS PORTRETŲ KOMPOZICIJA YRA TURTINGA

Onos Dokalskaitės paroda iš pirmo žvilgsnio patraukia žiūrovą giedria nuotaika ir gyvu žmogumi - kūrybiškai gyvu. Gi ir patys portretų personažai yra dabarties žmonės. Portretų kompozicija turtinga: žmogus gamtoje ir interjere įvairiose pozose. Dailininkės dėmesys sukaupias žmogaus vidui. Kiekvienas veidas ryškios ekspresijos. Vyrauja lyrinė nuotaika. Bendrai jos žmogus yra ramus, netriukšmauja, užsidaręs savo vidaus gyvenime. Jis pasyvus ir jo santykis su aplinka taikingas. Tai nėra šiolaiškinio žmogaus bruožai. Tapybiškai tas pabrėžta, sutapdant personažą su fonu. Kiek "agresijos" yra B. Sidzikauskienės portrete: žvilgsnyje ir lūpų judesy ryški ironija, tik nežinia kam ji skiriama. V. Sidzikausko portrete jaučiama kiek pozos. Gal tai profesinis bruožas. Diplomatom pozavimas įprasta laikysena: jiems visuomet reikia daugiau ar mažiau vaidinti. Jūratės Šukienės portrete sukaupias dėmesys dar sustiprintas abstrakčiu fonu: psichologiškai tas pajuntama kaip visiškas išsijungimas iš aplinkos dėmesijų į objektą.

Dailininkės dukters portretas išsiskiria iš kitų buitiniu naturalumu. Atrodo ir pati duktė nepatenkinta, kad ji taip vaizduojama. Vienas parodos lankytojas, galbūt, teisingai pastebėjo, kad dukters portretas fotografiškai taip tikras, nes motiną savo dukterį norėjo padaryti labai panašią.

Kai kuriuose portretuose galima išžiūrėti barokinio stiliaus elementų: portreto kompozicijai imama visa žmogaus figura, piešinio išryškiniui panaudojama drabužio medžiaga leidžia dailininkei žaisti banguota barokine linija. Tuo ryškūs Dorothy Syracuse portretas. Patraukus ir nuotaikingas figurinis paveikslas Dyana, parodos kataloge nepažymėtas portretu. Žalioj suknelėj pamiškėj gulinti mergaitė, ryškiu ritmu apjungtoji pozos, svajingu žvilgsniu pasitinka žiūrovą. Jos žalia suknelė, lyg maskuojanti spalva, žaliai miško fone pavertė ją neatskiriamą gamtos dalimi, miškine deive, tykojančia aukos - pasigauti kolį berną ir jį užkudenti. Apie tokias deives ir jų meilės kėslus pasakoja lietuvių tautosaka.

Portrete dailininkė nežaidžia spalviniais kontrastais. Tas duoda jos žmogui ramybės ir lygsvaros. Tačiau tai nereiškia tuštybės ir nejautrumo. Apie tai kalba minėtos kompozicijos, tą sako Nepažįstamos portretas (Gobužių nuosavybė), Alija, Gene Heady - veidai ryškių emocijų ir gyvos ekspresijos. Onos Dokalskaitės žmogus nėra užguitas ideologinio kryptingumo ar buitinės aplinkos. Jis laisvas, individualus, nors be šio laikotarpio būdingų bruožų.

Dailininkės peizažas nėra kuo nors ryškesniu skirtingas nuo kitų lietuvių dailininkų peizažo, nors ji yra gavusi premiją Art League of Long Island už peizažą. Ji panaši į kitus tematika ir kompozicija. Yra nevienas jos patrauklus gamtos vaizdas. Ypač tapybiškai pavykusios tokios kompozicijos, kaip Žiema, Ruduo, Skaisti diena, Audringa diena ir kiti.

Dailininkė mėgsta žaisti spalvom, ir tokio žaidimo ji ieško. Tai matyti iš jos kompozicijos, Gėlės ir atspindys. Bet su šia kompozicija dailininkė nebuvo sėkminga. Gėlių atspindys veidrodyje atrodo nublukęs, ir jis niekuo nepraturtina ir nepaįvairina paveikslu. Visa kompozicija neapjungta ir perkrauta. Tai, galbūt, kompozicija pagal skonį, kaip anksčiau buvo užsiminta.

Onos Dokalskaitės-Paškevičienės pirmoji asmeninė paroda buvo sėkminga kaip reta kuri kita tose patalpose. Ką naujo begalima surasti spalvų pasaulyje po to, kai impresionistai "atrado saulę ir šviesą?" Aišku, spalvinių derinių įvairumas yra begalinis. Jų efektingumas priklauso nuo mokėjimo juos panaudoti kompozicijose. Dailininkė tą įrodė. Ji linkusi į konkretumą, tad tikrovės aplinką ji vaizduoja jos natūraliais aspektais.

Parodą surengė Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Valdyba. Parodos atidarymo akdą pravedė p. Čečetienė. Parodos autorę sveikino Generalinis Konsulas Anicetas Simutis, dailininkės kūrybą apibūdino Paulius Jurkus.

Keramikės A. Ličkutės paroda

Vilniaus Parodų rūmuose įvyko Aldonos Ličkutės-Jusionienės keramikos darbų paroda. Ši dar jauna dailininkė (gim. 1928 m.) per du savo kūrybos dešimtmečius sugebėjo daug pasiekti. Jos darbai jau buvo išstatyti ne tik Lietuvos ir Tarybų Sąjungos meno parodose, bet ir: Montrealyje, Helsinkyje, Prahoje, Bukarešte, Varšuvoje bei kitur.

Apie jos vėliausią parodą Vilniaus Parodų rūmuose Tiesa rašė: "A. Ličkutės-Jusionienės meilė keramikai, jos darbštumą aukštai vertina jos buvę dėstytojai, o dabar kolegos. Platus jos kūrybinis diapazonas-suvenyrai ir skulptūros, buitiniai reikmenys ir dekoratyviniai-figūriniai pano. Naujų formų ieškojimas neužgožia lietuviškos keramikos tradicijų, o tik jas pagilina ir pildo. Parodos atidarymo proga kalbėję Dailininkų sąjungos nariai, visuomeninių organizacijų atstovai pažymėjo doc. A. Ličkutės-Jusionienės nuopelnus, ugdatant jaunus keramikos meno puoselėtojus, dalyvaujant interjerų kūrime, visuomeniniame darbe. . ."

Dail. Ličkutė gyvena Vilniuje ir dėsto Lietuvos Valstybiniame dailės institute. Pažymėtina, jog ši maloni dailininkė 1968 m. viešėjo Chicagoje ir čia ilgesnį laiką lankė savo tėvus, gyvenančius Marquette park liet. kolonijoje. Savo vizito metu viešnia iš tėvynės turėjo progos susipažinti ir su išeivių lietuvių dailininkų veikla. Dail. Ličkutės brolis Vytautas, gyvenęs Kaune taip pat yra viešėjęs JAV 1969 metais.

(es)

Kas įdomiausia Lietuvoje

JONAS VALAITIS

Maniau, kad užsispyrėlių tėra tik Amerikos lietuviuose, kurie vykstant į Lietuvą sakė – nevyksiu – kol Lietuva bus nepriklausoma. Nustebau užsispyrėlių radęs ir Lietuvoje. Amerika daug kas domisi, ypač tie kurie turi giminių ir gali lengvai juos atsikviesti. Kai kurie sako: "Nevyksime į Ameriką, kol bus baigtas Amerikos karas Vietname!" Parciškiau – "Nesu Amerikos karinių jėgų viršininkas, net nesu jokioje valdžios tarnyboje, esu tik išeivio iš Lietuvos sūnus, nors Amerikoje gimęs, esu USA pilietis. Karams esu tiek pat priešingas, kiek visi taikos ieškantieji. Atvykę į Ameriką paviešėti – pamatytumėte mūsų gyvenimą ir sąlygas kuriose veikiame ir gyvename". . .

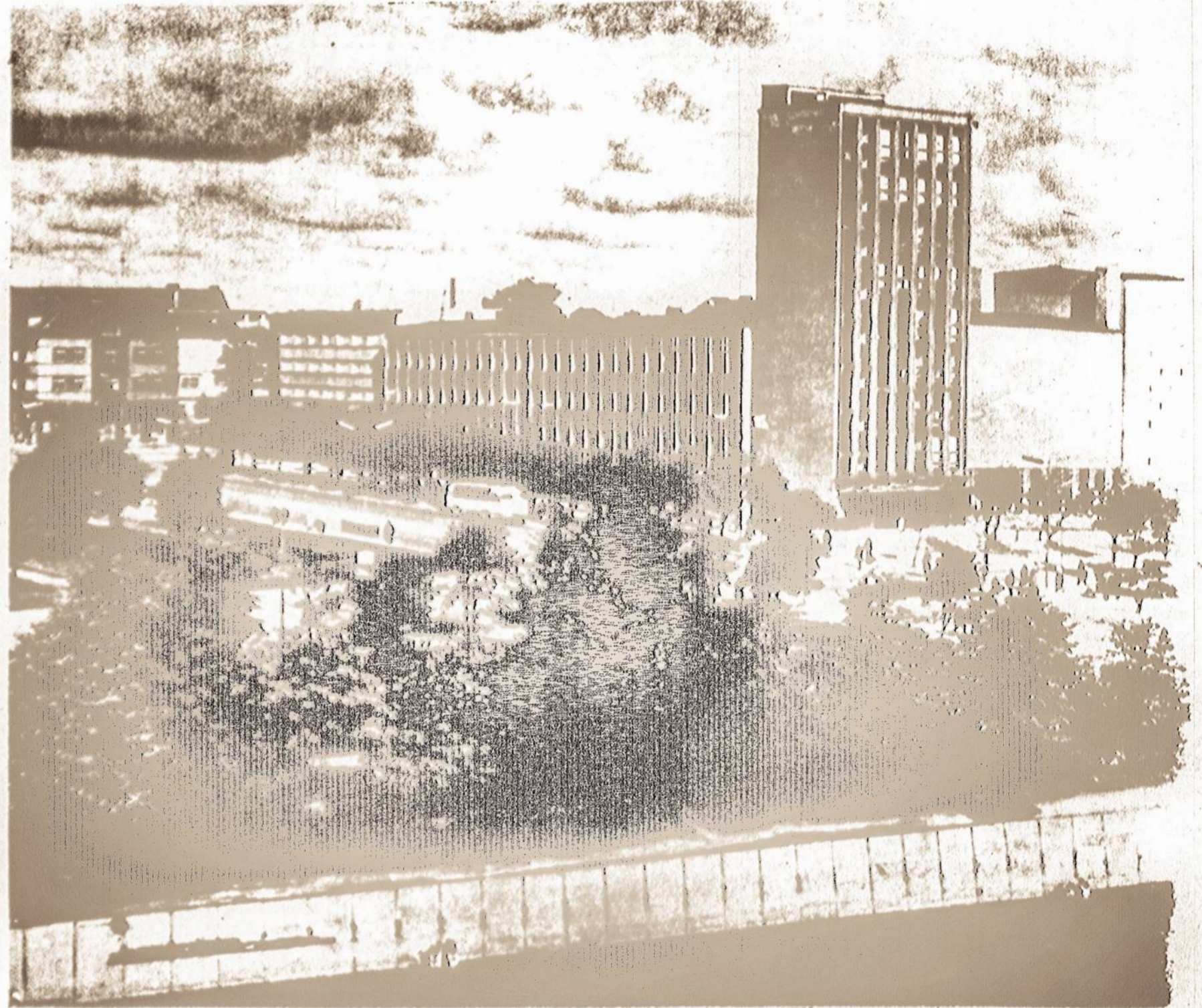
Kalba nukrypsta kita tema. Išvada, – ir Lietuvoje, kaip ir Amerikoje, yra patriotingų lietuvių, kurie su mumis nenori santykiuoti, nes mes gyvename Amerikoje, kuritebekariauja Vietname. . .

MES LIETUVAI BUVOME REIKALINGI IKI 1963 METŲ

Plačiau išsikalbėjus, susidarė išvada, kad Lietuvos žmonės labai norėjo, jog kūrybingi, patyrę specialistai lietuviai vyktų arba grįžtų į Lietuvą, jai tapus Tarybine respublika. To jie laukė iki 1963 metų, kol pradėjo išsiauklėti specialistų lavintų savose ir užsienio mokyklose, įvairiose srityse žinovų. Jie norėjo, kad lietuviai grįžtų į Lietuvą jai tapus Tarybine respublika. Iki maždaug tų metų ir dar kiek

Lietuvos miestuose vieši skelbimai. Matome ir žydų veiklos reklamas. Jono Valaitio nuotrauka

KLAIPĖDOS UOSTO CENTRAS ŠIANDIEN.

vėliau, Lietuvai kuriant pramonę ir plečiant mokslo įstaigas stigo visokiausių specialistų. Pastebti: – Esą, kad lietuviams rūpėjo Vilnių ir kitas sulenkintas, subaltarusėjusias ir suvokietintas sritis atlietuvininti, o nebuvo ganėtinai lietuvių joms apgyvendinti. Tik dėl to negalėjo prisimti Karaliaučiaus ir kitų buvusių Rytprūsių žemių. Vilnius gi buvo lenkiškas, žydiškas, rusiškas, baltarusiškas ir visoks kitoks. Lietuvių jame buvo 2 iki 10%. Per 26 tarybinio gyvenimo metus Vilnius sulietuvėjo. Jame pusė gyventojų – lietuviai. Mieste, augančiame į 400,000 gyventojų skaičių – tai didelis sulietuvėjimas!

Paklausiau: "Kodėl neleidžiote lietuviams iš užsienio vykti į gilius kaimus, tėviškių pamatyt?"

Atsako, jog esąs toks įstatymas, kuriuo jie patys nepatenkinti. Pažymėjo, beja, kad ruošiamasi tą įstatymą pakelsti: Ne visa tai bus atlikta iš karto. Pav., daroma žygų, kad kitais metais ekskursantams būtų leidžiama laisvai lankytis ir Klaipėdoje.

Dar kai kurie išmetinėjo, kad Amerikoje, tarybiniais žmonėmis be specialių leidimų, teleidžiama nuo New Yorko važinėti tik 25 mylių radiusu.

Sakiau, kad tai talkoma ir kitų valstybių diplomatams, ne turistams. Ir amerikiečių diplomatams talkomos tos pačios taisyklės Maskvoje.

DĖL KALBŲ

Kai pažymėjau, kad Vilniuje, be lietuvių kalbos, girdėt daug kalbančių rusiškai, lenkiškai ir baltarusiškai, gavau atsakymą, kad Vilnius esąs Lietuvos didmiestis, jame girdėsiu kalbančius dar ir kitomis kalbomis.

Vilnius – tarptautiškas miestas. Sako, kad Lietuvoje esą 40-ties tautybių žmonių, o Vilniuje tų tautybių esama dar daugiau.

Tiesa, Vilniuje girdėjau, be paminėtų tautybių, kalbančių angliškai, žydiškai, vokiškai, prancūziškai ir kitomis kalbomis. Mačiau viešai ant stulpų iškabintų afišų lietuvių, rusų, žydų, lenkų kalbomis. Vilniuje yra 6 mokyklos, kuriose dėstomoji kalba anglų. Nežinau kiek jų yra dėstomomis kitomis kalbomis.

Kai senoji karta kalba grynai lietuviškai, lenkiškai, rusiškai, žydiškai, baltarusiškai, jaunosios kartos jaunimas jau kalba Vakarų Europos kalbomis. Kai mūsų palydovė Gražvyda kalbėjo angliškai nebuvo galima suprasti, kad ji ne iš angliškai kalbančio krašto. Paklausta, pabrėžė, jokiam angliškai kalbančiame krašte negyvenusi, angliškai išmokusi Lietuvoje. Kaip palydovė, išsireiškimų ar "idiomų" galėjo "išsiklausti" iš amerikiečių, kanadiečių ir turistų iš Anglijos. . .

Vilniuje, žinoma, išgirsi skirtingas kalbas skirtingose vietose. Turguje, pavyzdžiui, sutiksi senutes iš apylinkės, kurios, kaip žinome, gana sulenkėjusios. Valdžios ir kultūros įstaigose – lietuviškai, krautuovėse, gatvėje įvairiomis kalbomis. Krautuovėse kurios parduoda prekes tik už svetimą valiutą be lietuvių kalbos, pardavėjos kalba angliškai, vokiškai, prancūziškai.

Viešbučio kambarių valytojos, riboto išsilavinimo apylinkės kaimietės, ar iš kitur atvykusios, dirbdamos ne intelektualų darbą, aišku, ne visos gali dėstyti lietuvių ar bet kurią kitą literatūrą mokyklose. . .

Kad Lietuva nesurusėtų, ją tegali išgelbėti tik apšvieta, mokslas, lietuvių jaunimo mokymas kalbėti, rašyti ir galvoti lietuviškai. Jei išsivija moraliai ir materialiai jiems padės – bus lengviau, jei juos šmeišime ir nieknsime, tik save pasirodysime nesusipratusia, nekultūringa išeivija. Štai dėl ko tiek daug svarbos reikia duoti Lietuvos mokykloms ir švietimo įstaigoms! Žinokim – jei lietuviai išliks gyvi, Lietuva išliks lietuviška.

KULTŪRINĖ VEIKLA

Lietuvos kultūros ministerijos meno reikalų valdybos viršininko pavaduotojas F. Kauzonas į mano klausimus mielai teikėsi atsakyti ir net davė mano prašytų statistinių žinių iš Lietuvos kultūrinių įstaigų veiklos.

Bibliotekų Lietuvoje yra 6,981. Kai šiuos žodžius skaitysite, bibliotekų augantis skaičius gali būti pasiekęs 7,000. Jos leidinių gauna 58 milijonus 630 tūkstančių! Arti 60 milijonų leidinių tenka virš trijų milijonų lietuvių tautai! Apšvietos, kultūros daug. Žinoma, ne

Tęsinsys 9 psl.

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

Alice Lukienė ir jos dukra Stephanie Hearn, kurios dalyvavo Vienybės ekskursijoje į Lietuvą š. m. rugsėjo mėnesį, nuotraukoje matomos su su artimaisiais. Iš k. - studentė Salomėja Danušytė, Elena Danušienė iš Sarakiškių kaimo, A. Lukienės duktė Stephanie Hearn iš Niagara Falls, N.Y., Bronė Steponavičiūtė, Leonas Juozapavičius iš Vilniaus, Alice Lukienė iš Howard Beach, N. Y., Areta Vembrienė iš Vilniaus, Juozas Rikikas, A. Lukienės brolis.

J. Valaičio nuotrauka

KAS ĮDOMIAUSIA... Tęsinys iš 8 psl.

visa laisva nuo propagandos - "visų šalių proletarai, vienykitės!"

Kultūros namų bei klubų kuriuose Lietuvos gyventojai socialiai pabendrauja, šviečiasi, klauso paskaitų ir gėrisi meniniais pasirodymais lankantis Lietuvoje buvo 1,473. Prieš metus jų tebuvo 1449. Toms įstaigoms aptarnauti dirba 5,560 apmokamų darbininkų.

Kiek šiandien Lietuvoje yra susirūpinta praeičiai tirti, jos istorinius įvykius išryškinti - faktas, kad, šiandien Lietuvoje veikia net 33 muziejai! Juos per metus aplanko virš 30 tūkstančių žmonių.

Teatrų, kurių kelis teko lankyti, šiandien Lietuva turi 11. Jų scenose vaidinami patriotingi veikalai, daugumoje iš Lietuvos praeities, kuria mes visi didžiuojamės. Tai ne kino teatrai! Kiek jų, nepatyriau, bet jų yra beveik kiekvienoje gyvenvietėje.

Meninėje veikloje būrelių veikia 12,156: chorų yra 542, muzikinių vienetų - 1,10-, dramos grupių - 1,697, šokių ratelių 1,405.

Tos grupės pramogų 1970 metais buvo surengusios 3,825. Viename pobūvyje buvo po 348-350 žiūrovų.

Dabar, t. y. rugsėjo m. Lietuvoje gyvena 3,128,200 žmonių. Gyventojų skaičiumi Tarybų S-gos ribose Lietuva yra 9-oj vietoj. Per 11 metų Lietuvoje priaugo 416,800 žmonių, nors gimimų skaičius mažėja.

Tik pernai miestuose pradėjo jau daugiau gyventi (61%) žmonių negu kaime kur beliko (49%). Tačiau, Lietuva jau ne vien žemės ūkio kraštas, bet žymiai supramonėjo ir sparčiai auga miestai.

Lietuvos kaimuose grynų lietuvių dabar gyvena 87%, miestuose 73%.

Per 11 metų Vilniuje lietuvių skaičius padvigubėjo. Neužilgo Vilniuje pusė gyventojų bus lietuviai. Lietuvių iš eilės daugiausia padaugėjo Klaipėdoj ir Šilutėj, taip pat Švenčionyse, Trakuose, Jonavoje ir Alytuje.

Greičiausiai auga Klaipėdos kraštas, ypač Šilutės rajonas. Jame ne vien gyventojų daugėja, bet daugiausia didėjo lietuvių tautos žmonių skaičius. Tam pagelbėjo iš kitų vietovių į ten persikėlę lietuviai.

Pasinaudojęs Lietuvoj gautais vėliausiais statistikos duomenimis, dar, šia proga, panaudosiu daug pasakančią įdomią lentelę:

	GYVENTOJŲ SKAIČIUS		Prieaugis per 11 m. %
	(tūkstančiais)		
	1959 m.	1970 m.	
Respublika			
Tarybų S-ga	108827	241720	15,8
Rusija	117534	130079	10,7
Ukraina	41869	47126	12,6
Baltarusija	8056	9002	11,8
Uzbekija	8261	11960	44,8
Kazachija	9153	12849	40,4
Gruzija	4044	4686	15,9
Azerbaidžanas	3698	5117	38,2
Lietuva	2711	3128	15,4
Moldavija	2885	3569	23,8
Latvija	2093	2364	13,0
Kirgizija	2066	2933	42,0
Tadžikija	1981	2900	46,5
Armėnija	1763	2492	41,4
Turkmėnija	1516	2159	42,3
Estija	1197	1356	13,3

Išvada: Tautos, kurios stengiasi neišnykti turi vilčių ir galimybių ne tik neišnykti, bet ir augti.

Paklausiau, taip pat, kiek, iš į Vakarus pasitraukusiųjų būtų išlikusių gyvų. . . į tai, žinoma, buvo sunku gauti atsakymą, nes išvežimus, žudynes jau seniai Tarybų S-goj ir Lietuvoje visi pasmerkė. Skaudžius žmonių pergyvenimus vis dėlto jiems sunku bepamiršti!

Iš Lietuvoje gyvenančių nelietuvių pusė ukrainų (2,5%) ir baltarusių (6,5) gyvena Vilniuje (4,4%), Kaune (1,4%), kitur veikia nėra.

Žydų sinagogą Vilniuje ir plakatų apie skelbiamas žydų pramogas mačiau viešose vietose. Lietuvoje žydų persekiojimų žymių nematyt.

Rusijoje rusų gyvena 82,8%. Ukrainoj ukrainų 74,9%, Baltarusijoje baltarusių 81%, Latvijoje latvių tik 56,8%, rusų 29,8%, Estijoje estų 68,2%, rusų 24,7%.

Latvijos Ryga taip smarkiai išaugo iki 900,000 gyventojų, kad sudėjus Lietuvos Vilnių ir Kauną, Rygoje gyventojų daugiau.

Juozas Tysliava

VIENUMA

Naktie, juoda, tamsi naktie,
Paimk mane ir apkabink mane.
Likausi viens,
Pasaulio sukurin
Manęs nekviečia nieks.

Sakyk, kur eit? -
Žiemų skliaute pašvaisčių okeanai
Iš vakarų ateina vėtra su lietum.
Brangioji mano,
Sakyk, kur eit?

Nurimo vakarinė jūra užus,
Nutilo vėjai siautę vakaruos.
Naktis juoda,
Jos kalavijas - mėnuo.
Nei motinos, nei mylimosios.

Keliai, keliai.
Rikiuojasi stulpai ir medžiai,
Rikiuojasi ir mano mintys.
Tiktai naktis pasaulio prieglobstin
Nepriima manęs.

Graudu ir liūdna man:
Iš užjūrio kraštų sugrįžta paukščiai,
O iš vakarykščios valandos
Negrįžta mano mintys.

Sakyk, kur eit, naktie?
Keliai jau vyniojasi ten, kur žemė tyli,
O jūra supasi -
Kur paukščiai klykia.

Naktie, juoda, tamsi naktie,
Kad tu žinotumei, kas dedasi many -
Kokia vilnis užliejo man jausmus,
Kokia mintis sugavo mano širdį,
Tikrai mane pamiltum.

Ir taip aš viens. . .
Bijausi pažūrėt kelionei į akis.
Bijausi paskutinio mylimosios šypsnio.
Bijau daugiau kalbėt su tylinčia naktim.
Bijau. Bijau.

VĖJAS

Vėjas lekia ir kvatoja,
Vėjas žemėje kovoja.
Kas ne jo gaida užgroja,
Tam išlaužia vėjas koją.

Žemė užia, vėjas lekia.
Žemė - mirštanti plaštakė.
Vėjas lekia kaip patrakęs,
Vėjas lupa žemei akį.

Girios braška, miestai griūva,
O tas laivas - lašas jūroj.
Vėjas lekia ir nežūri,
Kur čia miestas, kur čia jūra.

Visoje Tarybų Sąjungoje rusų gyvena 53, -4%. Po jų daugiausiai yra ukrainų, uzbekų ir baltarusių.

Laisvai rusų kalbą vartojančių lietuvių tėra tik 35,9%. Lietuviškai kalbančių Lietuvoje lietuvių 99,5%, už Lietuvos ribų kitose respublikose 93,9%.

Lietuvos kaimynėse - Latvijoje ir Estijoje latvių ir estų gyventojų skaičius mažėja. Bet Lietuvoje lietuvių dar vis dėlto daugėja! Lietuvos jaunimas daug lietuviškesnis, negu mes manome ir susipratęs lietuvių išlaikyti.

Bet geriausias pavyzdys, kad Tarybų Sąjungoje tautybės gali ir neištautėti, tai azerbaidžaniečiai ir uzbekai. Jų vos 20% temoka rusiškai! O tos tautos ir jų teritorijos daug seniau įjungtos į Tarybų Sąjungą negu Pabaltijis.

THE ENGLISH VIENYBĖ

STATEMENT BY CONGRESSMAN EDWARD J. DERWINSKI IN THE UNITED NATIONS

My country has a rich heritage of independence from colonial rule which Americans have cherished for almost 200 years. We have welcomed to our shores millions of refugees fleeing from political oppression to share the freedom which is synonymous with America. By far the overwhelming numbers have found happiness, prosperity, and individual dignity in this country.

We are committed to the proposition that peoples can only fully determine their own destiny where there is freedom of expression and choice and the absence of arbitrary regimes or external interference. We believe that a free society with the right to choose leaders and policies from among alternative candidates through secret ballot is the best means by which the desires of peoples can be accurately reflected. We therefore deplore totalitarian or arbitrary systems where the only voice heard is that of the particular individuals in power. Freedom and self-determination entails legitimate lively dissent and testing at the ballot box with frequent regularity.

The United States has been a foremost advocate of freedom for oppressed peoples. We desire that they have the same opportunity for freedom that we possess so much so that hundreds of thousands of Americans have given their lives that other peoples might benefit from that precious heritage - the right of a people to determine their own destiny free of external threat or domination.

The United States Delegation was responsible in large measure for those provisions of the United Nations Charter which uphold human dignity and freedom, viz., Articles 55, 73 and 74. We stand for freedom and self-determination today as we have throughout our history as a nation. We believe this is a universal principle, and not one to be applied selectively.

We are highly gratified that fully 97 per cent of the people who were under colonial domination in 1940 have achieved self-determination and independence. Eighty-three countries since 1941 have attained independence and have assumed their rightful place in the international community of nations. And each year new states emerge and are welcomed into the United Nations.

We have made our position clear on the unfinished task of self-determination in southern Africa on numerous occasions most recently under the previous agenda item in this committee. We support the right of the peoples of Namibia, Southern Rhodesia, Angola, Mozambique, and Portuguese Guinea to self-determination.

We also believe that we should not overlook new forms of colonialism and denial of self-determination which have been manifested since the Second World War.

We must be ever mindful of those proud nations which have lost their freedom in this period

(Congressman Edward J. Derwinski is the United States Representative in Committee III, on the importance of the universal realization of the right of peoples to self-determination and of the speedy granting of independence to colonial countries and peoples for the effective guarantee and observance of human right. He made his statement at the United Nations on November 15th.)

as well as those brave peoples everywhere who are denied national dignity and the right of self-determination.

The Baltic States - Lithuania, Latvia, and Estonia - represent a special case in point. They have been physically annexed by the Soviet Union and forcibly incorporated into the cluster of its "Socialist Republics." So far as the communists are concerned, Lithuania, Latvia, and Estonia have ceased to exist as separate entities entitled to their own national identity and independence. These views are not shared by the United States, nor by numerous other countries. To this day, the United States accords diplomatic recognition to the representatives of the last legitimate governments of the three Baltic States.

Large numbers of Baltic peoples were transferred to the Soviet interior after 1940. There are indications that as many as 60,000 Estonians and 25,000 Latvians, and probably more Lithuanians, were deported or killed during the first Soviet occupation of the Baltic States in 1940-41. The largest deportation occurred on the eve of the German invasion. After the war several waves of deportations were reported, particularly from Lithuania, and chiefly in connection

with the collectivization drives in the Baltic States.

Comparison of Soviet data on peasants in Latvia for the period from early 1947 to May 1949 shows that some 36,000 families or about 150,000 individuals were eliminated from the rolls during the period. Making allowance for migration to cities, it appears that well over 100,000 Latvian peasants were deported to the interior. The figure for Lithuania may be assumed to be still higher. The Baltic peoples were reportedly resettled in various regions of Siberia, as well as in the north.

We can judge whether a government reflects the will of the people by the extent to which it is confident enough to permit its citizens to emigrate freely. We have serious doubts as to whether self-determination exists in a country, for example, where over 4,400 citizens have fled in 1971 alone by such means as swimming the Baltic to Denmark or Sweden, or scaling border fortifications. Or where citizens are refused permission to emigrate because they may create embarrassment for the regime.

We are all too familiar with the grim events of 1956 and 1968 when brave peoples seeking me-

rely the rights guaranteed by the Universal Declaration of Human Rights - to live in freedom and dignity - were ruthlessly suppressed by external force of arms. At this point I want to emphasize that the United States unequivocally rejects the doctrine of "limited sovereignty". It is a form of imperialism and colonialism that no free man can condone.

We have heard much from representatives of totalitarian states concerning the economic and social benefits to be derived from a Communist society. But the facts betray these assertions. In every case, economic development has been slowed or even reversed when men have not been free to make their own economic decisions. The contrast between the Communist countries, where per capita income was approximately \$1600 in 1968 contrasts markedly with the per capita income of \$4379 in the United States. It is interesting to observe that in some of the Communist countries steps are being taken to relax restraints in order to encourage private initiative and foreign investment in an effort to improve economic conditions.

Let me reiterate our unrestrained support for the right of peoples to self-determination everywhere - for only then can they enjoy the fundamental human rights and freedoms enshrined in the Universal Declaration of Human Rights.

Chicago Street in Kudirka's Honor

WASHINGTON, November 16 - Senator Charles H. Percy (R-Ill.) asked Mayor Daley to name a Chicago street in honor of Simas Kudirka, the Lithuanian seaman who, a year ago, attempted to defect to the West.

In a letter to the Mayor, Senator Percy suggested that 69th Street between Western Avenue in Marquette Park, a neighborhood with a large Lithuanian American population, would be a good choice.

Percy said he hoped that Mayor Daley, as President of the City Council, would support the renaming of the street in Kudirka's honor.

The Senator noted that "the tragedy of Simas Kudirka is a personal tragedy" to thousands of Americans of Lithuanian heritage who live in Chicago. He said "The conscience of the Free World was shocked by the harsh and inhuman treatment administered by the Soviets when Simas Kudirka was unjustifiably returned to their jurisdiction."

Naming a street in Kudirka's honor, Percy said, would "demonstrate to the people of Chicago and the world that the plight of Simas Kudirka is not and will not be forgotten."

The Lithuanian seaman is now serving a ten-year prison sentence as a result of his bid for freedom on November 23, 1970.

ANTHONY K. KAIRE'S - A REAR ADMIRAL

Through the courtesy of Dr. V. Kaupas of the Bureau of Communicable Diseases in Concord, State of New Hampshire and Vytautas Sirvydas of Nashua, N. H., we received the July issue of the U. S. Navy Medicine magazine, which published an announcement about the selection of Capt. Anthony K. Kaires as a Rear Admiral. He is Mrs. Anna Ginkus' brother.

Following is a resume of Capt. Kaires' career as published in the U. S. Navy Medicine magazine.

Anthony Kasimir Kaires was born in Brooklyn, N. Y., on 5 October 1915. He attended Brooklyn College and the New York University College of Dentistry, from which he received his Doctor of Dental Surgery degree in 1942. In October 1942 he was appointed LTJG in the Dental Corps of the Naval Reserve. Upon reporting for active duty in Jan. 1943, he was briefly assigned to the Naval Training Station, Sampson, N. Y., and transferred to the Armed Guard School at Shelton, Va., in Nov. 1943. Subsequent dental duties were performed at the Sub-Chaser Training Center, Miami, Fla.; the Atoll Command, Ulithi; Club Nineteen, Tsingtao, China; in the USS Kermit Roosevelt (ARG-16), and; at the Naval Per-

Capt. Anthony K. Kaires, DC, USN

sonnel Separation Center, Lido Beach, Long Island, N. Y. As dental officer at the Naval Hospital St. Albans, N. Y. was transferred from the Naval Reserve to the US Navy in Nov. 1946. In 1949 Capt. Kaires attended a postgraduate

Continued on Page 13.

LIETUVOS KLAUSIMAS JUNGTTINĖSE TAUTOSE

Kai kurie lietuviai išėiviai jau seniai stengėsi Lietuvos klausimą iškelti Jungtinėse Tautose. Lapkričio 15-17 Lietuvos klausimas buvo iškeltas. JAV delegatas, kongresmonas Edward J. Derwinski iš Illinois Jungtinių Tautų III Komitete apkaltino Tarybų Sąjungą už Lietuvos, Latvijos ir Estijos į Tarybų Sąjungą įjungimą. Lapkričio 16-17 kongr. Derwinskiui atsakė Tarybų Sąjungos atstovas, Lietuvos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Vytautas Zenkevičius.

Būdama Jungtinių Tautų korespondentų ratelio dalimi, Vienybė pasistengė gauti abiejų atstovų kalbų tekstus. Juos, be pakeitimų, talpiname. Norime, kad mūsų skaitytojai susipažintų su abiejų kalbėjusių neiškreiptomis kalbomis. Žinome, kad ne visa lietuvių spauda abiejų kalbėtojų tekstus skelbs, o jeigu ir skelbs, tai tik dalis perduos.

Greitame angliškojo skyriaus puslapyje talpiname kongresmano Derwinski kalbą, o žemiau seka Vytauto Zenkevičiaus kalbos tekstas lietuviškai.

Gerbiamas ponas pirmininke!
Gerbiamieji ponai delegatai!

Aš norėčiau pasinaudoti tarybinės delegacijos teise atsakyti. Vakar JAV atstovas šiame komitete ponas Derwinski pasakė antitarybinę šmeižikišką kalbą prieš Tarybų Sąjungą, panaudodamas pačius bauriausius išgalvojimus ir sąmoningai klastodamas faktus, kad nukreiptų gerbiamų delegatų ir visuomenės dėmesį nuo teisingos kritikos JAV atžvilgiu už jos tiesioginę paramą kolonijiniams režimams, už nešvarų karą Vietname. Pono Derwinski kalba buvo grynai propagandinė, pasakyta blogiausiųjų šaltojo karo laikų dvasia.

Tokios rūšies kalbos daugiau tinka pigioms fašistuojančių emigrantų auditorijoms, kurie jau daug metų naudojami pono Derwinski paslaugomis. Į jo kalbą būtų galima nekreipti dėmesio, kaip ir į kiekvieną šmeižikišką antitarybinę kalbą, kuri sakoma bet kokiam užkampyje. Tačiau mūsų delegacija negali šios kalbos vertinti kitaip, kaip JAV oficialaus atstovo, JAV kongreso nario Derwinski kišimasi į Tarybų Sąjungos vidaus reikalus.

Visiškai pagrįstai galima paklausti, kas davė teisę ir kas įgaliojo poną Derwinski kalbėti čia lietuvių, latvių ir estų tautų vardu, kas davė teisę šmeižti jas šiame tarptautiniame forume?

Tarybų Sąjungos delegacijoje aš atstovauju Lietuvos Tarybų Socialistinei Respublikai ir galiu užtikrinti Jus, ponas pirmininke ir ponai delegatai, kad mano Respublikos Vyriausybė, Latvijos ir Estijos Tarybų Socialistinių Respublikų Vyriausybės niekada neįgaliojo nei vieno Amerikos piliečio, nei vieno emigranto kalbėti mūsų vyriausybių ir tautų vardu.

Pono Derwinski kalbą paruošė fašistuojantys emigrantai, kurie savo laiku gėdingai pabėgo iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir surado šiltą prieglaudą JAV. Kas tie žmonės, kurių vardu čia kalbėjo JAV atstovas, ir kodėl jie paliko savo tėvynę?

Socialistinės revoliucijos Rusijoje išdavoge ir įtakoje trijose Pabaltijo respublikose - Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje - sukilusi liaudis paėmė valdžią į savo rankas ir paskelbė jas tarybinėmis respublikomis. Tačiau Tarybų valdžia gyvavo neilgai. Vietos kontrarevoliucionieriai kaizerinės kariuomenės remiami, aktyviai padedant Anglijos ir Amerikos imperialistams, nuvertė Tarybų valdžią, panaikino demokratinius laisvųjų likučius, įvedė fašistinius režimus.

1940 m. liaudies masėms reikalaujant, mūsų trijose respublikose buvo sudarytos Liaudies vyriausybės. Visose trijose respublikose laisvų ir slaptų rinkimų būdu buvo iš-

rinkti liaudies parlamentai, pravestos socialinės reformos. Lietuvos, Latvijos ir Estijos liaudies parlamentai 1940 metų rugpjūčio mėnesį nutarė prašyti Tarybinės vyriausybės priimti jų respublikas į Tarybų Sąjungos sudėtį. Tai buvo vienintelis protingas ir mūsų tautų pasirinktas kelias išspręsti daugelį politinių, ekonominių problemų, taip pat nacionalinės gynybos problemą antrojo pasaulinio karo išvakarėse, nes iš hitlerinės Vokietijos grėsė betarpiškas pavojus visoms Pabaltijo respublikoms.

Visiškai aišku, kad buvusieji fašistiniai vadeivos ir jų tarnai buvo priversti bėgti į hitlerinę Vokietiją, o kai kurie iš jų prisiglaudė JAV. Dabar jie yra geriausiai pono Derwinski draugai. Antrojo pasaulinio karo metu Pabaltijo tautos kartu su visomis tarybinėmis tautomis ištvermingai kovojo prieš fašistinę agresiją, gynė savo pasirinktą socialistinę santvarką, savo socialistinę valstybę. Hitlerinės okupacijos metais mūsų respublika labai nukentėjo. Hitleriniai okupantai iš 2.5 milijono gyventojų išžudė 700,000 žmonių.

Įvykdyti šias negirdėtas piktadarybes hitlerininkams aktyviai padėjo lietuviškieji fašistai, kurie baigiantis karui pabėgo į Vakarų Vokietiją, o po to pervažiavo į JAV. Čia jie surado prieglobstį, apie kurį vakar savo kalboje taip šiltai pasakė ponas Derwinski.

Remiantis tarptautinėmis konvencijomis ir sutartimis dėl karo kriminalinių nusikaltėlių išdavimo, tarybinė vyriausybė ne kartą kreipėsi į JAV vyriausybę, reikalaudama išduoti karinius nusikaltėlius, kurie padarė pasibaisėtinus nusikaltimus prieš lietuvių, latvių, estų ir kitas Tarybų Sąjungos tautas. Pavyzdžiui, mes reikalavome išduoti baudžiamojai būrio vadą Antaną Impulevičių, gyvenusį Philadelphiaje. Jis vokiečių okupacijos metais pats nužudė apie 300 žmonių, jo vadovaujamas būrys išžudė apie 10,000 civilių gyventojų. JAV valdžia Impulevičiaus neišdavė ir neteisė, o atvirkščiai, nekrepdama dėmesio į įkalčius, įrodančius jo kaltę, suteikė jam JAV pilietybę.

Štai kokie veikėjai įkvėpė šmeižikiškoms kalboms JAV atstovą, štai kas įgaliojo jį kalbėti už lietuvių, latvių ir estų tautas.

Pasinaudodamas proga, ponas pirmininke, noriu pranešti, kad JAV gyvena daug tikstančių lietuvių, latvių, estų, kurie nuoširdžiai myli savo buvusią Tėvynę, teisingai supranta ir vertina tuos socialinius pertvarkymus ir pasikeitimus, kurie įvyko mūsų respublikose, pritaria mūsų pastangoms sukurti tautoms gerresnę ateitį. Mes jų netapatiname su kariniais nusikaltėliais ir fašistuojančiais elementais, kurie jau seniai pardavė savo Tėvynę, o dabar gina svetimus interesus. Dori emigrantai niekada neprašo profesionalių antitarybininkų patarnavimo.

Ponas pirmininke!

Vakar JAV atstovas demagogiškai pareiškė, kad neva tai tarybų valdžia stabdo ekonominį Pabaltijo respublikų vystymąsi. Faktai kalba visiškai priešingai. Fašistinio režimo metu Lietuva buvo tikrai pusiau-kolonijine šalimi. Lietuva buvo atsilikusio žemės ūkio kraštas. 1939 m. 624 dvarininkai turėjo tiek žemės, kiek jos turėjo 70,000 neturtingų smulkių valstiečių. Žinoma, tokiomis sąlygomis pažanga žemės ūkyje buvo neįmanoma. Pramonė išvystyta buvo labai silpnai ir faktiškai didesnė jos dalis priklausė užsienio kapitalui. Tuo metu pusė milijono gyventojų buvo bedarbiai. 40 procentų vaikų kaime nelankė net pradinės mokyklos. Per dvidešimt buržuazinio valdymo metų Lietuvoje buvo paruošti tik 303 inžinieriai. Dėl didelio nedarbo

daugiau 100,000 žmonių emigravo į JAV ir kitas šalis.

Kokia Lietuva šiandien? Nacionalinių pajamų augimo tempais Tarybų Lietuva žymiai pralenkė daugelį Europos šalių ir JAV. Mes sukūrėme šiuolaikinį žemės ūkį, kuris pagal produkcijos gamybą užima vieną iš pirmųjų vietų Tarybų Sąjungoje ir gali lenkyniauti su daugeliu Europos šalių. Pas mus sukurtą naują pramonę, kuri pagamina 31 kartą daugiau produkcijos, negu buvo gaminama 1939 metais. Savo pramonės produkciją eksportuojame į 70 pasaulio šalių, sėkmingai dalyvaujame tarptautinės pramonės parodose.

Tarybų Lietuvoje mokosi kiekvienas ketvirtas žmogus, o studentų skaičiumi aukštosiose mokyklose, imant proporcingai gyventojų skaičiui, aplenkėme išsivysčiusias šalis. Pavyzdžiui, Tarybų Lietuvos aukštasis mokyklas kiekvienam 10,000 gyventojų baigia 178 žmonės, o Anglijoje - 63, Švedijoje - 101, Prancūzijoje - 88.

Mes proporcingai daugiau ruošiamė inžinierių, negu JAV, pas mus dirba daugiau gydytojų, ligoninėse yra daugiau ložų. Aš galiu pasidžiaugti, kad mano tautos gyventojų vidutinis amžius yra 71,5 metų.

Ponas Derwinski čia kalbėjo apie kokią tai nacionalinę spaudą, kurią neva tai atnešusi tarybų valdžia. Nežinau, ar jis gali nurodyti kitą tokią šalį, kurioje taip sėkmingai būtų vystoma nacionalinė kultūra, kur taip giliai būtų gerbiami nacionaliniai papročiai ir tradicijos. Šito neįstengia paneigti net jo draugai - fašistuojantys emigrantai. Savoime suprantama, fašistams nepatinka, kad mūsų nacionalinė kultūra vystosi socialistiniu pagrindu, draugystės pagarbos kitoms Tarybų Sąjungos tautoms, komunistinės moralės pagrindu. Mes visada stovėjome ir tvirtai stovėsime šiose pozicijose. Lietuvių, latvių ir estų tautos jau 1940 metais negrįžtamai pasirinko socialistinio vystymosi kelią. Mūsų respublikos lygiateisiu pagrindu stoji didžioje Tarybų Sąjungos tautų šeimon. Ir mes dar kartą tvirtai pareiškiame, kad niekas neturi teisės, nepriklausomai nuo rango, padėties ir atstovaujamos valstybės dydžio, kištis į mūsų vidaus reikalus.

Antitarybinis pono Derwinski išpuolis, kuris atspindi blogiausią šaltojo karo laikų dvasią, mums tuo labiau nesuprantamas šiuo metu, kada JAV oficialių sluoksnių atstovai ne kartą pareiškė norą gerinti santykius su TSRS ir nuo konfrontacijos pereiti prie derybų, kai JAV prezidentas Nixonas ruošiasi vizitui į Tarybų Sąjungą.

* * * *

Lapkričio 17 d. popietiniame Trečiojo komiteto posėdyje JAV atstovas Derwinski vėl pakartojo maždaug tą patį, ką buvo pasakęs savo kalboje lapkričio 15 d.

Tada Vytautas Zenkevičius vėl pareiškė:

Pasinaudodamas savo teise atsakyti ponui JAV atstovui, aš kalbėsiu labai trumpai. Nenoriu savo kalba reklamuoti pono Derwinski, kuriam ši reklama labai reikalinga, nes jam reikalingi fašistuojančių emigrantų-rinkėjų balsai, jis turi pateisinti jų pasitikėjimą. Kas tie jo draugai ir kieno vardu jis kalbėjo, aš išdėdėčiau savo kalboje vakardienos rytiniame posėdyje.

Aš dar kartą savo delegacijos vardu noriu pabrėžti, kad JAV atstovas grubiai kišasi į Tarybų Sąjungos vidaus reikalus. Jam niekas nesuteikė šios teisės.

Ponas Derwinski savo antitarybinėje kalboje nepasakė nieko naujo, jis pakartojo tai, ką mums savo laiku kalbėjo Gebelso propagandininkai.

Pabaigo 13 psl.

PROF. DR. L. LAUCEVIČIUS APIE AMERIKA

Praėjusį pavasarį Chicagoje ilgesni laiką viešėjo žinomas medicinos gydytojas ir profesorius Liubomiras Laucevičius. Svečias iš Lietuvos čia viešėjo pas Chicagoje gyvenančią dukrą - M. Raudienę, broli, bei kitus artimuosius. Taip pat artimai bendravo su savo kolegomis - išėiviais gydytojais, domėjosi JAV medicina ir pan.

Dabar jo įspūdžiai apie išėivius lietuvių gydytojus ir JAV mediciną bendrai pasirodė Tiesoje (spalio 27 d. numeryje). Savo rašinyje pavadintame: "Pažintis su JAV medicinos prieštarumais", dr. Laucevičius rašo:

"Jungtinėse Amerikos Valstijose, šiame didelių kontrastų bei paradoksų krašte, savoprieštaraivimais pasižymi ir medicina. Jų medicinoje yra daug įdomaus ir naudingo, ir tai mes turėtume pasisavinti, tačiau daug daugiau yra mums nesuprantamų ir nepriimtinių dalykų, pasakyčiau, net atsilikimo, kuris menkina šlaipjau gana aukšto lygio Amerikos mediciną. Ypatinę nuostabą kelia kapitalistinė medicininio ligonių aptarnavimo sistema, nes toks turtingas kraštas, kaip JAV, iki šiol neturi visuotinio medicinos aptarnavimo, socialinio draudimo, kuris jau egzistuoja daugelyje Europos kapitalistinių kraštų. Visa medicininė pagalba Amerikoje yra privačiai praktikuojančių gydytojų rankose, priklauso nuo jų visagalės organizacijos - Amerikos gydytojų asociacijos. Prieš kurį laiką pažangiosios organizacijos kėlė klausimą įvesti nemokamą gydymą, tačiau, Amerikos gydytojų asociacijai užprotestavus, vyriausybė pasiūlymo nepriėmė. Tokie būdai žmonių sveikata, jų gydymas priklauso tikrai nuo malonės privačiai praktikuojančių gydytojų, kuriems labiausiai rūpi doleris. Jis ir nulemia ligonio likimą. Dolerio kultas formuoja ir eilinio amerikiečio psichologiją. Žmogus vertinamas pagal tai, kuriame rajone jis gyvena, kiek jis uždirba, kurioje krautuvėje perka ir t.t."

AMERIKOS MEDICINOS NEIGIAMYBĖS IR PLIUSAI

Dr. Laucevičius nemažą savo rašinio dalį skyrė JAV medicinos srityje užtiknamoms neigiamybėms nušviesti, tačiau jis taip pat driso pažvelgti ir į teigiamas puses. Vienoje vietoje jis rašo:

"Gerose ligoninėse puikiai tvarkoma dokumentacija. Ir čia plačiai panaudojama technika - kompiuteriai, pneumatini paštai ir t. t. Gerai įrengtos laboratorijos. Specialia aparatūra per kelias minutes galima padaryti iki 12 kraujo tyrimų."

O kitur jis teigia:

"Būnant JAV, teko dalyvauti ir gydytojų konferencijose, susipažinti su naujais diagnostikos bei gydymo metodais. Labai plačiai taikoma koronarografija (širdies vainikinės kraujagyslės pripildomos kontrastinės medžiagos, o paskui daromos rentgenogramos). Jeigu nustatoma, kad širdies vainikinės kraujagyslės pakitusios, daromos rekonstrukcinės operacijos. Beje, tiek koronarografija, tiek rekonstrukcinės širdies vainikinių kraujagyslių operacijos pradėtos daryti ir Vilniaus klinikinėje ligoninėje. Medicininė pramonė Amerikoje labai išvystyta. Ligoninėms

Prof. dr. L. Laucevičius, atvykęs iš Lietuvos, susitinka savo pažįstamą Kleopatrą Leseckienę, gyvenančią Cicero lietuvių kolonijoje.

tiekiama sudėtingiausia aparatūra. Inkstų ligų atvejais labai plačiai taikomas tobulas dirbtinio inksto aparatas. Tarybų Sąjungoje yra tikrai keletas tokių aparatų, importuotų iš JAV.

Didžiąją laiko ekonomiją bei praktinę naudą Amerikos medicinos duoda medicinos pramonės gaminiai vienkartiniam naudojimui skirti švirkštai, zondai ir t. t. Jie būna steriliai įpakuoti ir panaudojami išmetami. Seniai laukiame, kada ir mūsų medicininė pramonė pradės gaminti panašią produkciją."

SUSITIKIMAI SU LIETUVIAIS GYDYTOJAI

Svečias iš Lietuvos, kuris nuo 1964 m. Vilniuje dirba kaip Eksperimentinės ir klinikinės medicinos instituto direktorius ir nuo 1965 - instituto profesorius, trumpai parašė ir apie ausitikimus su savo kolegomis - gydytojais. Jis šiuo klausimu taip išsireiškė:

"JAV susipažinau su žymiais medikais, jų tarpe ir lietuviams. Pasakojau apie Lietuvos medikų laimėjimus bei pasiekimus, palikau savo darbų atspaudų, knygų, kurias bus stengiamasi išversti į anglų kalbą."

E. S.

AUŠRA, neperiodiniai Varšuvoje leidžiamas laikraštis 17 nr. rašo apie lietuvių literatūros įnašą lenkiškai, apie Vilniaus naujusias statybas, Vroclavo lietuvių seklyčią, Suvalkų trikampio 6 ežerus, Zagarų kaime, Seinų apskrityje, apie Punsko apylinkėje nykstančius lietuviškus vietovardžius, apie to krašto audinius, Punsko lietuvių kultūros namus, lietuvių kalbos mokytojų konferenciją. Telpa keli eilėraščiai, vaikams skyrius.

Ekskursija į Argentina

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, organizuoja kalėdinę ekskursiją į Buenos Aires. Norintieji aplankyti savo gimines Argentinoje, su jais atšvesti Kalėdas ir sutikti Naujus Metus - prašome skubiai registruotis.

Galite prisijungti prie šios ekskursijos New York, kaina asmeniui \$568,00. Išskrendame į Buenos Aires - gruodžio mėnesio 19 dieną. Galėsite viešėti Argentinoje nuo 14-os iki 28-ųjų dienų ir, jei pageidaujate, pavieniui grįžti atgal į Šiaurės Ameriką. Ekskursiją lydės Walter Rask-Rasčiauskas.

KREIPKITES Į:

American Travel Service Bureau

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60643

WALTER RASK, PRESIDENT

TELEPHONE 238-9787

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus; federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirmimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

JUOZO BANDŽIUKO

THEATRE CAFE

Čia vaišinsiesi ir vaišinsi ne tik Amerikos veik visais gėrimais - alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. - Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

96 - 10 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. 846 - 9884

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI
VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE GEROVĖS KOMITETAS

94-32 111th STREET, RICHMOND HILL, N. Y. 11418

SLA PILDOMOSIOS TARYBOS NOMINACIJOS

MIELIEMS SLA NARIAMS:

Kas antri metai SLA nariai nominuoja kandidatus į Pildomąją Tarybą. Nominacijos atliekamos kuopų susirinkimuose gruodžio - DeceMBER mėnesį. Kreipiamės į visus SLA narius, prašydami nominuoti dabartinės Pildomosios Tarybos narius ir paraginti savo draugus taip pat pasisakyti už dabartinę SLA valdybą.

SLA didelio pasisekimo paslaptis - tai jo gera organizacija ir tos naudos, kurias jis teikia savo nariams šeimos nelaimės ar nario ligos arveju. Ilgus dešimtmečius SLA buvo ugdomas pasiaukojusių bendram lietuviškam darbu. Jų entuziazmas ir paskatino šios broliškos organizacijos nuolatini stiprėjimą.

Bet gyvenimas nestovi vietoje, vien entuziazmo ir pasiaukojimo nepakanka šiais laikais. Paimkime pastaruosius du metus, kaip pavyzdį, Amerikos ekonominiame gyvenime įvyko nepaprasti lūžiai: Akcijų rinkos susvyravo, infliacija perdėm pakilo, federalinės ir valstijų mokesčių skyriai įvedė naujus mokesčius ir pagaliau JAV (USA) Prezidentas įvedė kainų ir algų kontrolę neribotam laikui. Šitie įvykiai padarė didelį poveikį į finansines institucijas.

Nežinot šitos situacijos SLA investicijų uždavimas pakilo, net buvo įsigyti nauji bonai, kurie moka po 7% į metus. SLA išrišo federalinių bei valstijų taksų formų pildymo painiavą. Tėvynės laikraščio išlaidos buvo prilaikytos. SLA išgalės -- finansinis stovis -- solventy buvo išlaikytas savo tvirtume. Non-medical apdraudos amžius buvo pakeltas iki 55 metų, o apdraudos suma iki \$5,000. Medical apdraudos amžius buvo pakeltas iki 70 metų. Ligoje pašalpos formos buvo supaprastintos, kad sergantieji galėtų greičiau gauti savopašalpas. Šis SLA nuveiktų darbų rekordas liudija, jog dabartinė SLA Pildomoji Taryba yra kompetetinga ir patyrusi savo darbuose ir pasirėngusi ateičiai įvesti visą eilę labai svarbių pagerinimų, kurie mūsų nariams suėiks daug naudos.

Dabartinę SLA Pildomąją Tarybą sudaro visiems mums gerai pažįstami sumanūs ir sąžiningi visuomenės veikėjai. Juos matome ir Chicagos šokių - dainų festivalių komitetuose, Amerikos Lietuvių Tarybos vadovybėje, besireiškiančius spaudoje bei radijone. Joks didesnis Amerikos lietuvių visuomeninis užsimojimas neapseina be jų aktyvaus dalyvavimo. Todėl atiduokime savo balsus ir nominuokime sekančius patyrusius veikėjus:

PAUL P. DARGIS ..... Prezidentas
ALEXANDER CHAPLIKAS ..... Vice Prezidentas
ALGIRDAS BUDRECKIS ..... Sekretorius
EUPHROSINE MIKUŽIS ..... Išdininkė
STEPHEN BREDES, JR. ..... Išdo Globėjas
JOSEPHINE MILLER ..... Išdo Globėja
DR. STEPHEN BIEŽIS ..... Daktaras Kvotėjas

Jų darbai parodė, kad jie darniai sugeba bendradarbiauti ir vieningai išspręsti komplikotas organizacijos problemas. Kiekvienai organizacijai svarbu vieningumas, tad paduokime balsą už visą dabartinę SLA Pildomąją Tarybą kaip šleitą pareiškime savo sutartiną organizacijos reikalų supratimą.

Nuoširdžiai raginame visus SLA nartus nominuoti visą dabartinę SLA Pildomąją Tarybą.

Pasirašo:

SLA GEROVĖS KOMITETAS:

J. Krasinskas, 57 kp., Worcester, Mass.
Anna Petrash, 38 kp., Richmond Hill, N. Y.
Dr. Anthony L. Kapochy, 43 kp., S. Boston, Mass.
M. Vaidyla, 36 kp., Chicago, Ill.
M. Zdanckienė, 40 kp., Pittsburgh, Pa.
K. P. Deveikis, 301 kp., Cicero, Ill.
M. Stanislavaitienė, 35 kp., Wilkes-Barre, Pa.
J. Andrilionytė-Comley, 73 kp., Pittsburgh, Pa.
V. Kumarauskas, 1 kp., Edwardsville, Pa.
H. Cizauskienė, 134 kp., Chicago, Ill.
Milda Anesta, 175 kp., Dorchester, Mass.
M. Klimas, 3 kp., Linden, N. J.
M. Gudelis, 63 kp., Chicago, Ill.
Ant. Diržys, 126 kp., New York, N. Y.
K. J. Mažiukas, 260 kp., Chicago, Ill.
Vl. Brazulius, 136 kp., Cleveland, Ohio.
P. B. Balčikonis, 50 kp., Binghamton, N. Y.
B. Spudienė, 335 kp., New York, N. Y.
G. Zilinskas, 104 kp., Pittsburgh, Pa.
S. Michelsonas, 175 kp., Milton, Mass.

ST. PETERBURG, FLA. Lietuvių Klubas lapkričio 14 paminėjo savo klubo veiklos 10 m. sukaktį. Programoje dalyvavo P. Lingio vadovaujamas choras.

MASKVOJE suimti 92 žydai įteikę kompartijai prašymą juos iš Tarybų Sąjungos išleisti. Visus paleido, pasiliko 30. Į Maskvą buvo nuvykę žydai iš Rygos ir Kauno.

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.

Ką Vliko pirmininkas patyrė kelionėje?

Dr. J. K. Valiūnas, VLIKo pirmininkas, 7 savaites buvo Europoje, Afrikoje ir Azijoje. Keliavo savo biznio reikalais ir VLIKą atstovaudamas, kalbėjosi su įvairių valstybių žmonėmis. Ne viską paskelbė ką patyrė, ne viską skelbia ir spauda ką jis pasakė.

Paminėjo, kad Vakarų Vokietijoje, Šveicarijoje ir Ispanijoje matėsi su parlamentarais. Prancūzijoje tarėsis su gerai Prancūzijos politikoje informuotu prof. J. Baltrušaičiu, Romoje su Lietuvos diplomatinės šefu Stasiu Lozoraičiu. Susirūpinęs kokiū būdu lietuviams geriausiai reaguoti gruodžio mėnesio pradžioje prasidedančioje Europos saugumo konferencijoje, kurią šaukti iniciatyva kilusi iš Tarybų S-gos.

Kalbėjosi Turkijoje Brazinskų reikalui. Atskvietė iš Turkijos į JAV advokatą. VLIKui ir bylą finansuojančioms įstaigoms padaugėjo išlaidų.

Kai Valiūnas Turkijoje kalbėjosi Brazinskams daugiau gelbėti, tuo pačiu laiku pasaulio lėktuvų bendrovės - privačios ir valdiškos - tarėsi, kokiū būdu panaikinti oro piratus. Nusitarė griežčiausiai juos bausti, kaip žiauriausius kriminalistus.

Kalbėtis Lietuvos išlaisvinimo reikalais ir kartu stengtis išlaisvinti kriminaliniai nusikaltusius, Lietuvos bylai sudaroma nemaža sunkumų.

ANTHONY K. KAIRE'S

Continued from Page 10

course in prosthodontics at the Naval Dental School, NNMC, Bethesda, Md., where he remained as Head of the Crown and Bridge Department until Nov. 1950.

After tours of duty in USS Neurus (AS-17) and at the Administrative Command, NTS, San Diego, he devoted a year to post-graduate residency training in advanced prosthodontics at the Naval Dental Clinic, Marine Corps Base, Camp Pendleton, Calif. He subsequently continued his residency in advanced prosthodontics at the NTC, San Diego, until June 1955, remaining there for duty until Dec. 1957. Subsequent duty assignments were: Senior Dental Officer at the Naval Station, Sangley Point, P. I.; Prosthetic Dental Officer at the Dental Clinic, Naval Base, Brooklyn, N. Y.; Diagnostician and Clinical Supervisor at the Naval Submarine Base New London, Groton, Conn., and; Senior Dental Officer, NAS Point Mugu, Calif. Since June 1968, Capt. Kaires has served as Head, Professional Branch, Dental Division, BUMED. He is particularly known and admired by U. S. Navy Medicine as our Dental Corps Editor, and has published numerous professional articles in the field of prosthodontics. His selection for the rank of Rear Admiral was approved by the President on 6 May 1971.

Capt. Kaires has the American Campaign Medal, Asiatic-Pacific Campaign Medal, World War Victory Medal, China Service Medal and the National Defense Service Medal with bronze star.

He is a member of the American Dental Association.

Paminėjo patyręs, kad Sibiro lietuviai gerai girdi iš Filipinų perduodamas lietuviškąsias programas. Tuo pat kartu stebėjosi, kad Sibire gyvenantiems esa neleidžiama gauti spaudos net iš Lietuvos.

Daugiausiai nusivylęs ir nustebęs, kad naujai gimusiųjų Afrikos tautų vadovybė nieko apie Lietuvą nežino, net nežino kur Lietuva yra! Ragino mūsų jaunimą įsipareigoti - skelbti Afrikos tautoms, kur yra Lietuva, ir nurodyti, kad Lietuva dabar esanti Tarybų S-gos kolonija, kaip Afrikos tautos yra buvusios Europos valstybių kolonijos.

LENKIJOS LIETUVIŲ tautinių šokių ir dainų ansamblis Vilnelė, Vroclave, be savo kolonijos, dalyvavo Punske, Vidugiriuose, Jodeliškėse, Aradnikuose ir kitose lietuvių apgyventose vietovėse. Vroclave Lietuvių seklyčioje rodyti filmai iš Lietuvos.

ARGENTINOS JAUNIMO studijų savaitė įvyks 1972 m. sausio 6-8, o 10-16 jaunimas vyks stovyklauti. Dalyvaus Urugvajaus ir Brazilijos jaunimas. Numatoma, kad į lituanistinius kursus nuvyks mokytojai Stasys Barzdukas.

LONG BEACH, CAL. Lietuvių kolonijoje tėra 28 šeimos. Iš jų 7 nariai įstojo į Lietuvių Fondą, įmokėdami po \$100. Iš rudens karnivale pelno liko \$100. Ir tuos įdėjo į Lietuvių Fondą, tad viso susidarė \$800. Pramogoje kalbėjo Lietuvos konsulas dr. Julius J. Bielskus, D. Mekišius perskaitė fondo narių sąrašą.

Prisiminia kad sekančiais metais Fondas minės jau 20 metų sukaktį.

Zenkevičius...

Tęsinys iš 11 psl.

Jis išreiškė apgailėstaviimą, kad Tarybų Lietuvos atstovas yra lietuvis. Taip, aš esu lietuvis, esu Tarybų Sąjungos delegacijos narys, Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos užsienio reikalų ministro pavaduotojas ir aš, o ne jis, galiu kalbėti čia savo respublikos vardu, visos Tarybų Sąjungos delegacijos vardu.

Ponas Derwinskiis verkšleno čia, kad Pabaltijo respublikos neva tai negali pasinaudoti apsisprendimo teise. Turiu dar kartą pažymėti ir priminti, kad Lietuva, Latvija, Estija pilnai pasinaudojo apsisprendimo teise 1940 metais, pasirinkdamos socialistinio gyvenimo kelią. Jos savanoriškai įstojo į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungą, ir jokių šalių atstovai, jokie fašistai neprivers mus pakeisti mūsų pasirinkimo. Dėkoju už dėmesį.

EDVARDAS ŠULAITIS

Redaktorius

FIŠERIS DARO STEBUKLUS

Jau buvome rašę, jog kovoje dėl pasaulio šachmatų karūnos, JAV didmeisteris įveikė rusą Taimanovą "sausai" - 6:0. Tokia pačia "sausai" pasekme krito ir kitas jo varžovas - danas Larsens, kuris prieš mačą buvo iškilmingai pareiškęs, jog Fišerį sudoruos. Po Larseno, Fišerio laukia dar

R. Fišeris

sunkesnė kliūtis - Maskvos didmeisteris, pasaulio eksčempionas - Tigranas Petrosianas. Šį kartą Fišeris turėjo daugiau pasitempti, nors laimėjimas buvo gana aiškus - 6.5:2.5. Buenos Aires miesto įvykusiame Fišerio - Petrosiano mače, maskvietis įstengė pelnyti tik vieną pergalę (likusius taškus jis surinko iš trijų lygiųjų). Fišeris žaidė pastoviai ir šaltai.

Dabar 28 m. amžiaus sulaukusto Fišerio laukia paskutinė kliūtis - mačas su dabartiniu pasaulio meistrė - Borisu Spaskiu. Šios varžybos vyks sekančių metų balandžio mėn. dar nenustatytoje vietoje. Bus žaidžiamos 24 partijos arba iki tol, kol kas pirmasis surinks 12.5 taško.

Fišeriui laimėjus Buenos Aires argentiniečių didmeisteris pareiškė: "Mes Petrosiano, žinomo kaip aukštos klasės šachmatininko, per mačą nematėme. Galvoju, kad jį apvytlė nervai. Iš tiesų, pasau-

lio eksčempionas žaidė žemiau savo galimybių. Nelabai aišku, kas su juo atsitiko. Juk ir Fišeris niekuo ypatingu neblykstelėjo...

JAV didmeisteris R. Byrne pasakė: "Mes galvojome, kad laimės Fišeris, bet ne didesne kaip dviejų taškų persvara. Petrosianas neišnaudojo savo galimybių pirmoje ir trečioje partijoje, gerai žada aštuntąją, bet, matyt, pritrūko jėgų ją sėkmingai baigti. Fišeris labai blogai žaidė antrąją partiją, neišnaudojo galimybių penktoje, o geriausiai sužaidė septintąją susitikimą. Fišeriui bus sunkiau žaisti mačą su Spaskiu, kuris nepraleidžia galimybių ir lengviau pergyvena pralaimėjimus".

LIETUVA LAIMĖJO PABALTĪJO TAURĖ

Lietuvos šachmatininkai komandiniai laimėjo Pabaltijo šachmatų taurę. Jie surinko 17.5 taško. Antrąją vietoje liko latviai su 14.5 tšk. Individualiai pirmuoju atstovavo latvis J. Pekievičius, kuris sugriebė 7.5 taško (iš 11 galimų). Antruoju su 7 taškais liko vilniečiai V. Normantas. Trečiąją - ketvirtąją vietą dalinosi Kęstutis Kaunas ir Alius Mikėnas (žinomojo šachmatų meistrė Mikėno sūnus), kurie surinko po 6.5 taško.

G. SVEIKAUSKAS, P. Tautvaišas ir V. Palčiauskas yra įvardinti meistrėjų klasėje JAV šachmatų Federacijos "Ratings" papildomame sąraše. Ekspertų klasėje čia randamas chicagietis A. Jasaitis. Gediminas Sveikauskas, anksčiau gana aktyviai žaidęs Bostone, meistrėjų klasėje pasirodo pirmą kartą, tuo tarpu kada kitu du jau ir anksčiau čia yra buvę.

* ALGIS MAKAITIS yra išrinktas Bostono MET šachmatų lygos pirmininku. Šioje pozicijoje jis yra buvęs ir praėjusiais metais.

* ALGIS LEONAVIČIUS ir Kazys Merkis Bostono pirmenybėse surinko po 3 taškus. Laimėjo meistrė Al Weinstein ir Curdo su 5 taškais.

ĮVAIRIOMS ŠVENTĖMS
PAPUOŠALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakare: 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

DOVANOS ARTIMIESIEMS

PIGIAUI GERIAUI GREIČIAUI

Nežiūrint to kad prekių kainos nuolat visur kyla, mūsų kainos iki galo metų lieka tos pačios. Išnaudokite progą, pasiųsdami jau dabar dovanų savo artimiesiems į Lietuvą.

SIUNTINYS 1971 (3)

3 - 3/4 jardo puikios vilnonės angliškos medžiagos eilutei, 3 jardi vilnonės angliškos medžiagos apsiaustui, 1 - 1/2 jardo crimplene medžiagos suknelei, 1 vyriškas arba moteriškas megztukas, vyriškos arba moteriškos kojinės, vilnonė gėlėta ar su ornamentais skarelė, 20 angliškų cigarečių 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių.

Įskaitant multo ir persiuntimo išlaidas, siuntinys kainuoja \$100.00.

SIUNTINYS 1971 (4)

Itališkas nailoninis lierpaltis, gali būti vyriškas ar moteriškas, vilnonė angliška medžiaga eilutei, vilnonė medžiaga suknelei, medžiaga sijonui, 1 vyriški nailono išėginiai marškiniai, bliuzelė, šilkinė skarelė, 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių. Siuntinio kaina \$90.00.

Taip pat dar galime pridėti prie šių ar kitų siuntinių be jokių papildomų persiuntimo išlaidų daiktų, kurių klientas pageidauja.

Šie yra labai vertingi ir reikalingi dalykai: Nailoninio kailio viršus moteriškam apsiaustui \$30.00, vilnonė gėlėta skarelė \$5.00, vyriški ar moteriški nertiniai už \$12.00 ar \$18.00, nailono marškiniai \$9.00, bliuzelė \$7.50, nailono lierpaltis \$11.00, crimplene medžiaga suknelei \$9.00, šilkinės ar nailoninės skarelės po \$2.50, ilgi vilnoniai šaliai po \$10.00, komplektas moteriškų nailoninių apatinių \$12.00 ir kiti.

BALTIC STORES LTD.,
(Z. Juras)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England
Tel. 01 739 8734.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami palaidotuviniui pietos.

86-16 Jamaica Ave.
WOODHAVEN, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

HAVEN RESTAURANT & BAR

SU SALE ĮVAIRIOMS PRAMOGOMS
naujoje nuosavybėje
CHICKS REEF VARDU

94-25 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.
(arti BMT Jamaica traukinio Woodhaven stoties)

TELEFONAI: 441-5284 ir 846-9271

Visi kviečiami atsilankyti pasivaikinti ir pasinaudoti jaukia sale.

VISADA BŪSITE PUKIAI PAVAIŠINTI
SAVININKAS JONAS ČEKAVIČIUS

Stasiui Gegužiui mirus ...

Mahanoy City, Pa., lapkričio 1 d. ligoninėje mirė plačiai žinomas Stasys Gegužis, buvęs ilgametis SLA prezidentas, vėliau vice-prezidentas, o paskutiniaisiais metais Kontrolės komisijos pirmininkas.

Nors Stasys Gegužis reišėsi ir bendroje lietuvių veikloje, bet jam arčiausiai prie širdies buvo Susivienijimas Lietuvių Amerikoje. Jis taip pat buvo ilgametis Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros pirmininkas, vadovavo Amerikos angliakasių unijai, dirbo su garsiuoju angliakasių vadu John Lewis. Wyomingo slėnio gyventojams labai plačiai buvo žinomas "Stiney Geguzis" vardu.

STASYS GEGUŽIS

Gimęs 1885 m. gegužės 9 d. Bartasiūnų kaime, Leipalingio valsčiuje, Seinų apskr. Į Ameriką atvyko 1900 m. Nuo 1905 m. pradėjo aktyviai dalyvauti lietuvių visuomeninėje veikloje. Nuo 1916 iki 1934 ėjo SLA pirmininko pareigas. Per tą laikotarpį Susivienijimas pergyveno daug įvykių, bet to laikotarpio metu ir labiausiai sustiprėjo.

Susivienijimo veikėjai Stasių Gegužį prisimena giliu sentimentu. Savo kalbas SLA seimuose jis visada pradėdavo - "Broliai ir Seserys", taip pasakoja, seimuose dalyvaug delegatai. Ir tie žodžiai juos jaudino ir todėl jis nuolat buvo renkamas SLA prezidentu. Viena artimiausių jo

bendradarbių to laikotarpio metu buvo Petronėlė Jurgeliūtė, dabar Mrs. Beverage, buvusi SLA sekretorė.

Velionis giliame nuliūdime paliko žmoną Anasztaziją ir dukrą Violetą. Jo taip pat liūdi SLA nariai ir plačioji Amerikos lietuvių visuomenė.

Dr. Leonas Bistras mirė Kaune sulaukęs 81 m. amžiaus.

Gimęs Liepojoj, mokėsi Genevoje ir Tartu universitetuose, Kauno kunigų seminarijoje. Freiburge. Doktoratą gavo Šveicarijoje. Kauno universitete profesoriavo, buvo švietimo ministras. Seimo pirmininkas, Ministras pirmininkas.

Valentinas Gustainis mirė Kaune. Gimęs 1898 m. Skardupių km. Sintautų valsč., Šakių apskr. Mokėsi Lietuvos, Sorbonos ir Heidelbergo universitetuose.

Buvęs Lietuvos Aido, Eltos ir Jaunosios Lietuvos redaktorius. 1939 m. parašęs Lithuania, the First Twenty Years, Lenkija ir Lenkai, Prancūzija, ir kitus veikalus.

Elizabeth Vasaitis mirė Chicagoje lapkr. 11 d. sulaukusi 65 m. amžiaus. Liko sūnūs Juozas ir Jonas su žmonomis dviese. sersys ir daug kitų gimiinių.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi mėsato, valstybės ir federalinės valdžios mokenčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

Wm. H. Beard, Supvr.

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvoms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DISCOUNTS!

FRANRAY WINE AND LIQUOR STORE

L-1578

256 JAMAICA AVENUE

Between Van Siclen Ave. and Hendrix St.

BROOKLYN, N. Y. 11207

F. & R. MIRANDO

We Deliver
Tel: 235-9719

VYT. BELECKAS
Savininkas

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

VIENYBĖ

VIENYBĖS lapkričio 12 d. laida neišleista dėl įvairių technišku kliučių. Vienybė jau daug metų atlieka įvairius spaudos darbus - knygas, žurnalus ir kt. leidinius, -- sukelti lėšų Vienybei leisti. Lapkričio mėn. reikėjo pagrindinai persitvarkyti, nes pristėmėm ir savaitraštį Tėvynę, kurią techniškai paruošiamė spaudai. Ir visus tuos darbus teatlieka trys žmonės ir vėliausiu metu talkinant Juozui N. Tysliavai atliekamu laiku nuo tarnybos.

Šis numeris (16 psl.) aptma dvi laidas. Nuo dabar Vienybė bus išleidžiama reguliariai ir laiku.

MANYLANDS knygų leidykla, kuriai vadovauja rašytojas Stepas Zobarskas ir kuri išleidusi visą eilę lietuvių rašytojų kūrinių angliškai, šiomis dienomis prisiuntė dar du naujus veikalus: Valančiaus "Sin at Easter" ir Danguolės Sealey "Recollections of a Childhood". Apie šias knygas plačiau bus sekančios Vienybės angliškame skyriuje. Šie leidiniai turėtų būti puiki dovana jau lietuviškai nekalbantiems jaunuoliams.

KAP. ANTANAS KAIRIS, Onos Ginkuvienės brolis, JAV Laivyno pakeltas į Admirolus (Rear Admiral). Plačiau angliškame skyriuje, 10 psl.

MILDRED MITCHELL, Vienybės skaitytoja keletą savaičių atostogavo Los Angeles, Kalifornijoje ir apylinkėse. Pasakoja, kad lietuviai labai ištaikingai įsikūrę, kai kurie pasistatę milijonus dolerių vertės rezidencijas ir apartamentinius namus.

PREL. JONAS BALKŪNAS Romoje spalio 13 popiežiaus pakeltas į naują bažnytinį poaukštį - apaštalinį protonotarą. Įvilktuvės įvyko šv. Kazimiero kolegijos koplyčioje lapkričio 14, dalyvaujant jau Romoje apsigyvenusiam kan. dr. J. B. Končiui. Prel. Balkūnas į Maspethą grįžta lapkričio 28.

KĘSTUTIS MIKLAS lankėsi Syracuse, N. Y. Švietimo finansavimo reikalais, atstovaudamas Long Island Board of Education 21 distrikatą.

Jaunimo kongreso finansų komisijos spaudos konferencijoje (iš pėdžiais pasikeičia (iš kairės): Vienybės red. J. Valaitis, Laisvės Žiburio radijo vedėjas R. Kezys, Draugo ir Eltos atstovas Vyt. Alseika.

L. Vytuvio nuotrauka

Jaunimo kongreso finansų komisijos spaudos konferencijoje lapkričio 12 d. Yale Club, New Yorke. Iš kairės: Vienybės red. J. Valaitis, Naujienu ir Keleivio atstovas J. Vilkaitis, Tėvynės redaktorius J. Petrėnas, JAV LB New Jersey apygardos pirm. K. Jankūnas. L. Vytuvio nuotrauka

AR SUKELSIM JAUNIMO KONGRESUI \$160,000?

Dr. Juozas Kazickas, didelis filantropas, (su dr. K. J. Valiūnu, Neris International importo-eksporto b-vės savininkas New Yorke), Jaunimo Kongresui ruošti Finansų komisijos pirmininkas šaukiam Yale klube New Yorke lapkričio 12 dieną buvo susikvietęs spaudos, radijo ir jaunimo organizacijų atstovus. Su meniškai paruoštu vardu VIENYBĖ įteikė aplanką su glėbiu raštų, -- 64 puslapių informacijos.

Apie valandą laiko kalbėdamas dalyviams ir į radijo juostelę įrašė didžiuosius planus, kurie jau vykdomi Lietuvių jaunimo II kongresui sušaukti.

Dr. Juozas Kazickas išipareigojęs vadovauti komitetui, kuris šiam Kongresui sutelks lėšas, kurių tikisi gauti \$160,000! Didelis užsimojimas!

Privačiai kalbantis prisipažino, kad iš savo lėšų paruošiamiesiems darbams jau yra išleidęs \$12,000.

Jaunimo Kongresas įvyks 1972 m. Chicągoje. Įvairūs pasirodymai vyks birželio 24-liepos 4 dienomis Jaunimo Centre. Oficialus atidarymas birželio 30 - posėdžiai - iki liepos 4 Conrad Hilton viešbutyje. Studijų dienos liepos 4-8, dar galutinai nenuspręstoj vietoj. Stovyklavimas liepos 9-15 Romuvoje, Kanadoje; Uždarymas Toronto, Ont., Kanadoje liepos 16.

Jaunimo atstovų numatoma: 90 iš JAV, 35 iš Kanados, 23 iš Argentinos, 17-Brazilijos, 7-Urugvajaus, 6-Venezuelos, 5-Kolombijos, 1-Austrijos, 1-Belgijos, 8-Didž. Britanijos, 1-Danijos, 1-Italijos, 5-Prancūzijos, 1-Švedijos, 1 Šveicarijos, 19-Vakarų Vokietijos, 26-Australijos, 1-Naujosios Zelandijos, 1-Afrikos, 1-Azijos ir 1 iš nenumatytų kraštų.

Atstovų amžius 18-30 m. Jie turi kalbėti lietuviškai ir būti aktyvūs lietuvių veikloje.

Atstovų organizacijos privalo išrinkti ar paskirti iki 1972 m. vasario 16 d.

Plačiosios darbo apimties priekyje yra 25 įvairių komisijų pirmininkai. Spaudai įteiktuose sąrašuose telpa visų vardai, pavardės ir adresai.

Atskirų komisijų pristatytose samatose yra nuopusantoro tūkstančio iki \$40,000 (Delegatų komisijai). Viena pačių mažiausių sumų skirta informacijai. . . tik \$2,910. - 00, o leidiniams \$9,343.80.

Paskirstytos ir kvotos: Bostonui 6% - \$5,400; Hartfordui 7% - \$6,500; New Yorkui 14% - \$12,600; New Jersey 5% - \$4,500; Philadelphiai (pietryčiams) 9% - \$8, - 100; Clevelandui 7% - \$6,300; Detroitui 8% - \$7,200. Chicągai (Vid. Vakarams) 38% - \$34,200 ir Vakariniams valstybėms 6% - \$5,400.

Dr. Juozas Kazicko vadovaujamasis komitetas sudarytas iš 12 asmenų: Saulius Arūnas, Rima Čerkeliūnienė (informacinis dalinys, 91-30 221 St., Queens Village, N. Y. 11428) Giedrė Kumpikaitė, Jurgis Oniūnas, Antanas Sabalis, Laima Šileikytė, dr. Jonas Ulėnas, Vytautas Vebeiliūnas, dr. Vytautas Vygan-tas, Nijolė Žukauskienė, Povilas S. Žumbakis.

Dauguma New Yorke ir apylinkės veikėjų. Nejaugi finansams sukelti didžioji "juodojo darbo" našta tektų pakelti New Yorke jaunimui?!

Paklausiau dr. J. Kazicką: "Kviečiate lietuvių jaunimą iš viso pasaulio. Na, jeigu, daleiskim, kongresu susidomėtu Lietuvos (ar Lenkijos, kur gyvena apie 15,000 lietuvių) jaunimas ir į jį atvyktų . . . ar priimtumėt? "Kodėl ne?" - atsako Finansams telkti komisijos pirmininkas dr. J. Kazickas. J. VALAITIS

VIENYBĖ, 1971 m. lapkričio 26 d.